

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANA SANAT DALI

TİPOGRAFİK PUL TASARIMLARININ İNCELENMESİ VE
CUMHURİYETİN 100. YILI TİPOGRAFİK PUL TASARIMI

BETÜL AKYOL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DOÇ. DR. ELİF TARLAKAZAN

HAZİRAN - 2022

KASTAMONU

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

Betül AKYOL

İmza

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TİPOGRAFİK PUL TASARIMLARININ İNCELENMESİ VE CUMHURİYETİN 100. YILI TİPOGRAFİK PUL TASARIMI

BETÜL AKYOL

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANA SANAT DALI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. ELİF TARLAKAZAN

Grafik tasarımın en etkileyici unsuru olan tipografi, görsel iletişim çalışmalarının birçoğunda tasarımcı için önemli bir ilham kaynağı olmuştur. İlk olarak Johannes Gutenberg tarafından metal harfleri tanımlarken kullanılan tipografi, kattığı derinlik ile yazıya sanatsal bir anlam yükler. Geçmişten günümüze artan bir ivmeyle bir çok alanda kullanılan tipografinin posta pullarında da uygulamaları görülmektedir. Grafik tasarım ürünlerinden biri olan pul tasarımlarında tipografi önemli bir unsurdur. Tipografik pul tasarımlarda anlaşılabilirlik ve açıklık temel ilke olup, hedef kitleye mesajın, bilginin yazıyla görselleştirilerek iletilmesi egemendir. Araştırma konusu ile ilgili literatür taraması yapılmış ve tipografik posta pullarının incelenmediği görülmüştür. Veriler elde edildikten sonra pul tasarımının tarihi, teknik ilkeleri, tipografik pullar ve tipografik pul tasarımında tasarıma yön veren öğelerin nitel analizleri yapılarak çalışmaya aktarılmıştır. 2023 yılında 100. Yılı kutlanılacak olan cumhuriyet, bu tezin uygulama aşamasında ele alınmıştır. Tipografik olarak tasarlanan pullarda cumhuriyetin kazandırdığı özgürlük, bağımsızlık, bayrak, ilkeler, güç ve barış görsel olarak sembolize edilmiştir. Kültürler arası iletişimi sağlayan pul tasarımların tasarım ilkeleri titizlikle dikkate alınmıştır. Sözel mesajlar tipografik elemanlar kullanılarak izleyiciye ulaştırılmıştır. Tasarımlarda harf, rakam, kelime, noktalama işaretleri ve metinler; renk, büyüklük, illüstrasyon, yazı karakterleri, denge, kontrast etki, bütünlük ve hiyerarşi dikkate alınarak bir araya getirilmiştir. Bu tez çalışmasında, posta pullarının tipografik açıdan değerlendirilmesi amaçlanmış olup, özellikle tipografik pul tasarımı yapacak olan çalışmalara aydınlatıcı bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Grafik tasarım, posta pulu, tipografi, pul tasarımı, tipografik pul tasarımı, cumhuriyet

Haziran 2022, 79 Sayfa

ABSTRACT**MSC THESIS****REVIEW OF TYPOGRAPHIC STAMP DESIGNS AND THE 100TH YEAR
OF THE REPUBLIC TYPOGRAPHIC STAMP DESIGN****BETÜL AKYOL****KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE
ART AND DESIGN DEPARTMENT****SUPERVISOR: ASSOC. PROF. DR. ELIF TARLAKAZAN**

Abstract: Typography, the most impressive factor of graphic design, has been an important source of inspiration for the designer in many visual communication works. Typography, which was first used by Johannes Gutenberg to define metal letters, adds an artistic meaning to the writing with the depth it adds. With an increasing momentum from past to present, typography, which is used in many field, is also seen in postage stamps. In the literature review, it was seen that typographic postage stamps were not analyzed. Typography is the most important element in stamp designs, which is one of the graphic design products. In typographic stamp designs, intelligibility and clarity are the basic principles and it is dominant to convey the message and information to the target audience by visualizing information in writing. A literature review was conducted on the research subject and it was seen that typographic postage stamps were not examined. After the data were obtained, the history of stamp design, technical principles, typographic stamps and qualitative analyses of the elements guiding the design in typographic stamp design were carried out and transferred to the study. The republic, which 100th anniversary will be celebrated in 2023, has been discussed in the implementation phase of this thesis. The freedom, independence, flag, principles, power and peace gained by the republic are visually symbolized on typographically designed stamps. The design principles have been meticulously taken into consideration when designing stamps that enable intercultural communication. Verbal messages were conveyed to the audience using typographic elements. In the designs, letters, numbers, words, punctuation marks and texts are brought together by considering color, size, illustration, typefaces, balance, contrast effect, integrity and hierarchy. In this thesis, it is aimed to evaluate typographic postage stamps from a typographic point of view and it is thought that it will make an enlightening contribution to the studies that will specifically design typographic stamps.

KEYWORDS: Graphic design, postage stamp, typography, stamp design, typographic stamp design, republic.

June 2022, 79 Pages

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın ortaya çıkmasında, geliştirilmesinde ve sonuçlandırılmasında desteğini ve ilgisini en yoğun olduğu zamanlarında bile benden esirgemeyen, yapıcı ve yönlendirici katkılarıyla büyük emeği geçen danışman ve değerli hocam Doç. Dr. Elif TARLAKAZAN'a teşekkürü bir borç bilirim, Görüş ve bilgileriyle beni yönlendiren değerli hocalarım Doç. Dr. Tutku Dilem KALAFAT ALPASLAN'a ve Doç. Dr. Burak Erhan TARLAKAZAN'a teşekkür ederim. Sıcacık karşılmasıyla sevgili Dr. Sofya Cihan CANBOLAT'a teşekkür ederim. Ayrıca, manevi destekleriyle her zaman yanımda olan arkadaşlarım, sevgili eşim ve çocuklarıma teşekkürlerimle. Desteklerini her zaman hissettiğim kardeşlerime, canım anneme ve canım babama sevgilerimle.

BETÜL AKYOL

Kastamonu, 2022

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAYI	ii
TAAHHÜTNAME	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER VE GÖRSELLER DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ	1
2. PULUN TANIMI VE TARİHÇESİ	3
2.1 İlk Posta Pulu - Penny Black	5
2.2 Türkiye’de Posta Pulu	7
2.3 Posta Pulu Tasarımı	10
2.3.1 Pul Tasarımında Teknik İlkeler	12
2.3.2 Grafik Tasarım ve Tipografi	14
3. TİPOGRAFİ VE TİPOGRAFİK PULLAR	16
3.1 Tipografik Pullar	16
3.2 Tipografik Pul Tasarımında Tasarıma Yön Veren Öğeler	18
3.2.1 Yazı Karakteri Seçimi	18
3.2.2 Tipografide Renk Hiyerarşisi.....	19
3.2.3 Tipografide Biçim, Görsel, Görsel ve Sözel Hiyerarşi	22
3.2.4 Tipografide Yazının Ağırlığı - Ölçüsü - Düzenlenmesi	24
3.2.5 Tipografinin Fotoğraf, İllüstrasyon ve Yardımcı Elemanlarla Hiyerarşisi	26
4. YÖNTEM	29
4.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı	29
4.2 Araştırmanın Önemi	29
4.3 Araştırmanın Yöntemi	30
4.4 Araştırmanın Sınırı	30
5. CUMHURİYET’İN 100. YIL TİPOGRAFİK POSTA PUL TASARIMLARI VE ANALİZLERİ	32
5.1 Barış, 2022 Pul Tasarımı Önerisi	38
5.2 Başak, 2022 Pul Tasarımı Önerisi	40
5.3 Çark-Güneş, 2022 Pul Tasarımı Önerisi	41
5.4 Nutuk, 2022 Pul Tasarımı Önerisi.....	42
5.5 1923’ten Bugüne, 2022 Pul Tasarımı Önerisi	44
5.6 Atatürk İlkeleri İle, 2022 Pul Tasarımı Önerisi.....	45
5.7 Türk Bayrağı, 2022 Pul Tasarımı Önerisi	46
5.8 Yaşasın Cumhuriyet, 2022 Pul Tasarımı Önerisi	47
5.9 Özgürlük, 2022 Pul Tasarımı Önerisi.....	48
5.10 Sonsuza Dek, 2022 Pul Tasarımı Önerisi.....	50
5.11 Yıldız, 2022 Pul Tasarımı Önerisi.....	51
5.12 İnkılap, 2022 Pul Tasarımı Önerisi	52
5.13 Işık, 2022 Pul Tasarımı Önerisi.....	53
5.14 Birlik-Berberlik, 2022 Pul Tasarımı Önerisi	55

5.15 Güç, 2022 Pul Tasarımı Önerisi	56
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	57
KAYNAKLAR	59
GÖRSELLER KAYNAKÇA	61
EKLER.....	64
Ek A	65

ŞEKİLLER VE GÖRSELLER DİZİNİ

Sayfa

Görsel 2.1 Lascaux Mağarasındaki En Eski Görsel (URL-1).....	4
Görsel 2.2 Penny Black (URL-2).....	7
Görsel 2.3 Tipografik Pul (Brazilya) (URL-3).	7
Görsel 2.4 Türkiye’de Kullanılan İlk Posta Mührü (Akoba, 1963).....	8
Görsel 2.5 Tuğra Basımı (1863) (URL-4).	9
Görsel 2.6 Türkiye, Dantel Ölçüsü: Ritmi Değişen 13¾ x 12¾ (URL-5).	12
Görsel 2.7 Türkiye, Dantel Ölçüsü: Ritmi Değişen 13¾ x 12¾ (URL-6).	12
Görsel 2.8 Türkiye, Dantel Ölçüsü: Tarak 13¾ (URL-7).....	13
Görsel 2.9 Filigran (URL-8).	13
Görsel 2.10 Erör (URL-9).....	14
Görsel 3.1 400th Death Anniv of William Shakespeare (URL-10).....	16
Görsel 3.2 America's Libraries Issue (URL-11).	17
Görsel 3.4 Environment Protection is Health Protection (URL-13).....	18
Görsel 3.5 Writing (URL-14).....	20
Görsel 3.6 Figures in colour (URL-15).....	21
Görsel 3.7 First Class Mail’ (URL-16).	22
Görsel 3.8 50th Anniversary of the Woodstock Music Festival (URL-17).	23
Görsel 3.9 Cumhuriyetin Kurtuluşunun 50. Yılı Anma Serisi (URL-18).....	24
Görsel 3.10 100 Years of Polish Avant-garde Typography (URL-19).....	25
Görsel 3.11 Lübecker Martyrer (URL-20).....	25
Görsel 3.12 Lozan Barış Antlaşması (URL-21).....	26
Görsel 3.13 12 Months, 12 Stamps (URL-22).	27
Görsel 3.14 23 Nisan, TBMM 70. Yılı (URL-23).	28
Görsel 5.1 10. Yıldönümü (URL-24).....	33
Görsel 5.2 15. Yıldönümü (URL-25).....	33
Görsel 5.3 20. Yıldönümü (URL-26).....	33
Görsel 5.4 25. Yıldönümü (URL-27).....	34
Görsel 5.5 30. Yıldönümü (URL-28).....	34
Görsel 5.6 35. Yıldönümü (URL-29).....	35
Görsel 5.7 40. Yıldönümü (URL-30).....	35
Görsel 5.8 50. Yıldönümü (URL-31).....	35
Görsel 5.9 60. Yıldönümü (URL-32).....	36
Görsel 5.10 70. Yıldönümü (URL-33).....	36
Görsel 5.11 75. Yıldönümü (URL-34).....	36
Görsel 5.12 80. Yıldönümü (URL-35).....	37
Görsel 5.13 85. Yıldönümü (URL-36).....	37
Görsel 5.14 90. Yıldönümü (URL-37).....	37
Görsel 5.15 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Barış, 2022.....	38
Görsel 5.16 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Başak, 2022	40
Görsel 5.17 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Çark-Güneş, 2022.....	41
Görsel 5.18 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Nutuk, 2022	42
Görsel 5.19 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; 1923’ten Bugüne, 2022 ..	44
Görsel 5.20 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Atatürk İlkeleri İle, 2022	45
Görsel 5.21 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Türk Bayrağı, 2022.....	46

Görsel 5.22 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Yaşasın Cumhuriyet, 2022	47
Görsel 5.23 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Özgürlük, 2022	48
Görsel 5.24 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Sonsuza Dek, 2022	50
Görsel 5.25 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Yıldız, 2022	51
Görsel 5.26 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; İnkılap, 2022	52
Görsel 5.27 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Işık, 2022	53
Görsel 5.28 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Birlik-Berberlik, 2022 ..	55
Görsel 5.29 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Güç, 2022	56

1. GİRİŞ

Sosyal bir varlık olan insan, bilgi, duygu ve düşüncelerini görsel, işitsel ve sözlü yolla aktarmak için iletişim kurar. İletişimin en önemli araçlarından biri olan yazının birincil amacı bilgiyi kaydetme olup zamanla verilen mesajı iletmenin en önemli buluşu olmuştur. Yazının icadıyla iletişim başka bir boyuta geçmiştir ve ortak diller gelişmiştir. Bir ihtiyaç olan haberleşme; mektuplaşma, posta teşkilatı ve posta pulunun icadını doğurmuştur. Posta pulu, görsel iletişim sanatı olan grafik tasarımın ürünlerinden biridir. Diğer grafik tasarım ürünlerinde olduğu gibi amacı iletişim olan posta pulu, uluslararası iletişimin sembolü niteliğindedir. Üzerinde resim, yazı, şekil ve nominal değerler olan arkası zamlı küçük ebatlı pulun tasarımında tipografinin okunurluk açısından oldukça önemli bir rolü vardır. Grafik tasarımın en etkileyici unsuru olan tipografi birçok grafik tasarım çalışmalarında tasarımcı için en önemli ilham kaynağıdır.

Literatür taramasında tipografik posta pullarının incelenmediği görülmüştür. Fakat cumhuriyet anma posta pulları ile ilgili tez yapılmış olup, tipografik açıdan ele alınmadığı görülmüştür. Grafik tasarım ürünlerinden biri olan pul tasarımlarında tipografi en önemli unsurdur. Tipografik pul tasarımlarda anlaşılabilirlik ve açıklık temel ilke olup, hedef kitleye mesajın, bilginin yazıyla görselleştirilerek iletilmesi egemendir.

Bu çalışmada; ulusal ve uluslararası tipografik posta pullarının tipografik açıdan incelenmemesi amaçlanmıştır. Tasarıma yön veren kriterler doğrultusunda cumhuriyetin 100. Yılı temalı tipografik posta pulu tasarımları ve betimlemeleri yapılmış olup literatüre katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Araştırma konusu, 'Tipografik Pul Tasarımlarının İncelenmesi' olarak belirlenmiş olup tasarımlarda cumhuriyetimizin 100. yılı tipografik pul tasarımı temalı önerilerle sınırlandırılmıştır. Bu çerçevede, araştırmanın hedefine ulaşması için çeşitli kaynaklar ve internet üzerinden yapılan araştırmalara dayalı olarak dijital ortamda tasarım örnekleri yapılarak araştırma sınırlandırılmıştır.

Aynı zamanda bu tez çalışmasında; Tipografik pul tasarımları nasıl bir tarihsel süreç geçirdiği, tipografik pul tasarımlarına yön veren öğeler nasıl olması gerektiği ve teknik ilkeler yazılıp araştırması yapılacaktır.

Bu tez çalışmasında, tipografik pullar ele alınmış olup birinci bölümünde pulun tanımı, tarihçesi, ilk posta pulu, Türkiye’de posta pulu ve posta pulu tasarımı teknik ilkelerinden bahsedilmiş olup grafik tasarım ve tipografi konusuna giriş yapılmıştır. İkinci bölümde ise tipografik pul kavramları ele alınırken aynı zamanda; tipografik pul tasarımında tasarıma yön veren öğeler olan; yazı karakteri, renk, biçim, şekil, görsel, yazının ağırlığı, yazının ölçüsü, yazının düzenlenmesi, fotoğraf, yazının illüstrasyon ve yardımcı elemanlarla hiyerarşisi, yapılmış tipografik pul örneklerinin analizi gerçekleştirilerek aktarılmıştır. Tezin üçüncü bölümünde, cumhuriyetin 100. Yılı örnek tipografik posta pul tasarımları sunulmuş ve ayrıca tasarı ilkeleri açısından analiz edilerek açıklanmıştır. Dördüncü bölümde ise; sonuçlar ve öneriler sunulurken tez tamamlanmıştır.

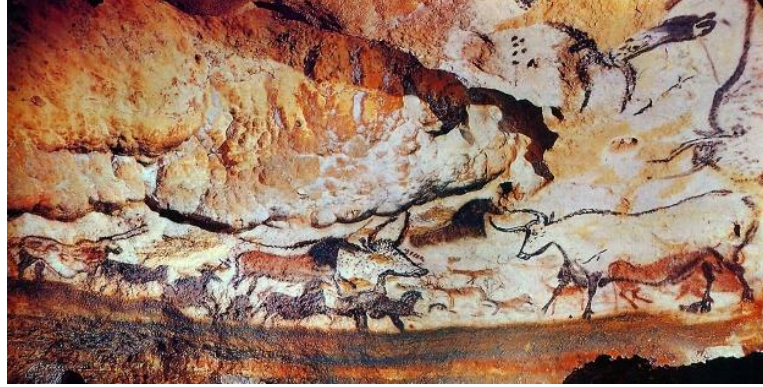
2. PULUN TANIMI VE TARİHÇESİ

Bilginin bir göndericiden bir alıcıya aktarılma süreci olan iletişim, uygun ortamda iletilen bilginin hem gönderici hem de alıcı tarafından anlaşılmasıdır. İletişim, bilgi alışverişi yapacak olan tüm taraflar için ihtiyaç duyulan ortak bir dil üzerinden sağlanır (Uçar, 2019).

Bireyi yakın ve uzak çevresi ile bütünleştirmesi iletişim faaliyetinin önemli bir özelliğidir. Diğer bir deyişle, iletişim bireyin başkalarından bilgi alması ya da başkalarına kendi duygu ve düşüncelerini aktarması ve böylece hem başkalarını etkilemesi hem de başkalarının gönderdiği bilgiden etkilenmesidir (Teker, 2002).

Geçmişten günümüze insanlar resimler, göstergeler, imgeler ve metaforlarla kendilerini ifade etmiş olup başta kullanım ve öğrenim kolaylığı olmak üzere pek çok sebepten ötürü, soyut işaretler ve kodlama yöntemlerine geçiş yapmaya başlamışlardır. Uzun karmaşık bir olgunlaşma süreci geçiren yazı, kültürler arası etkileşim ile gelişimini sağlamakta olup teknolojinin hayata girmesiyle bu süreç devam etmektedir (Uçar, 2019).

İnsanlığın imaj ile doğrudan iletişimini gösteren kaya resimleri, soyut elemanları, leke ve tonlamaları içeren en eski belgelerdir. Gördüklerini benzeterek çizmesi ve şekillere dönüştürmesi ile insan binlerce yıl aralıksız devam edecek olan görsel iletişim boyutuna yeni bir ivme kazandırdı. Örnek olarak Fransa'da Lascaux mağarasındaki çizimlerin yanı sıra Anadolu'da Asya ve Avrupa'da da değişik zaman dilimlerine ait çeşitli görsel izler (Görsel 2.1) verilebilir (Uçar, 2019).

Görsel 2.1 Lascaux Mağarasındaki En Eski Görsel (URL-1).

İnsanlar eski zamanlarda anlatmak istediklerini sembollerle, sembolleri de yan yana getirerek karşısındaki insanlara anlatmaya çalışırlardı. Sonrasında ‘ses’i tanımasıyla insan doğadaki sesleri taklit etmeyi, uzuvlarını doğaya karşı kullanabilmeyi öğrendi. Ardından insan konuşmayı öğrendi ve buna paralel olarak insanlar arasındaki iletişim de hızla gelişim gösterdi. Resimlerin giderek sadeleşmesi ve sembollere dönüşmesiyle birlikte artık resimlerin yerini yazı dili almaya başladı. İlk olarak resimlerle ifadesini bulan dil, kökeni bu resimler olan yazı diline hızla geçmiştir. Bu noktada ilk yazılar mezar taşlarında ve tapınakların duvarlarında ortaya çıkmıştır (Düzenli ve Kavuran, 2004).

Mağara duvarlarına yapılan resimlerle başlayan iletişimde kullanılan araçlar zamanla değişime uğramıştır. Kâğıdın icadı ile yazılı iletişim başlamış olup bununla birlikte kâğıt haberleşme aracı da olmuştur.

Duman, taş tabletler, deri üzerine yazılan mesajlar, papirüs ve parşömenin kullanılması ve sonrasında kâğıdın icat edilmesinin yanı sıra deniz aşırı mesajlaşmanın güvercinler ile sağlanması kitleler arasında haberleşme kavramına yeni bir boyut kazandırmıştır. Bununla birlikte bugün adına posta hizmetleri adı verilen hizmet sektörü hayat bulmuştur (Tarlakazan, 2017).

İletişim insanlığın doğuşundan itibaren var olan ve varlığını sürdürecektir. Canlılar görsel, sözel, işitsel yollarla iletişimlerini kurarlar. Görme eylemi ile iletişim kurduğumuz her görsel öğeyi grafik tasarım ürünü olarak nitelendirirken grafik tasarımı; alıcı ve iletilen arasında köprü oluşturarak mesajı görsel yolla ileten sanat dalı olarak tanımlayabiliriz. Grafik tasarım, iletmek istediğimiz mesajı görsel

betimlemelerle hedef kitleye ulaştırma yoludur. Sokakta ansızın karşımıza çıkan ürün veya hizmet tanıtımı yapan bir afişten, haberleşme araçlarından, kendimizi ve firmamızı tanıtan kartvizitlere, hatta mektup ve kartların üzerinde kullanılan pul tasarımlarına kadar grafik tasarımının çok çeşitli ürünleri vardır.

Türk Dil Kurumuna göre “Posta parası karşılığı mektup zarfı, kartpostallara ve damga resmine karşılık kâğıtlara yapıştırılan, basılı küçük kâğıt parçası” olarak tanımlanan pul, uluslararası iletişimi sağlamanın yanı sıra var olduğu kültürü evrenselleştiren önemli bir basılı yayın ürünüdür.

Pul; üzerinde resim, fotoğraf ve yazılar bulunan, temsil ettiği ülkenin kültürünü yansıtan, çeşitli geometrik formlarda hazırlanan, bir tarafı zamlı, posta iletilerinde kullanılan değerli bir kâğıttır.

Basılı tarafında temsil ettiği ülkenin tarihi, siyasi, kültürel özelliklerini, güzel sanatlarını, coğrafyasını vb. tasvir eden çeşitli resim, biçim veya motifler içeren, arka kısmı yapışkanlı ve çoğunlukla kare ya da dikdörtgen, üçgen, altıgen, yuvarlak, vb. çeşitli şekillerde ve ölçülerde olan pul değerli bir kâğıttır (Tarlakazan, 2017).

Şükran Düzenli ve Tamer Kavuran (2004)’a göre: “Pul, sadece bir mektubun gönderilmesi için yapılan ödeme değil aynı zamanda pulu yayınlayan ülkenin bir sembolü, dünyada insancıl düşünen bütün insanların barışa, sevgiye ve kardeşliğe yönelik evrensel bir dilidir.”

Haberleşmek ve iletişim kurmak için mektubun önemi artmış olup bunun için “postane” adı verilen bir kuruluşa ihtiyaç duyulmuş ve taşıma bedeli olarak da pul ortaya çıkmıştır. Üstünde görsel öğelerin olduğu pullar aynı zamanda grafik tasarım ürünüdür. Grafik tasarımında dikkat edilen tasarım ilkeleri pul tasarımında da geçerli olup, okunurluk önemlidir.

2.1 İlk Posta Pulu - Penny Black

Posta pulu ilk olarak eski çağlarda kullanılmıştır. Niçin ve nasıl kullanıldığını anlamak için posta hizmetlerinin başlatıldığı bu çağları içeren araştırmalar yapmak gereklidir.

Yüzyıllar boyunca sadece devlet büyüklerinin hizmetinde olan özel ulaklara posta hizmetleri yapılmıştır. Rönesans hareketleri ile şehirler ve memleketler arasındaki ticaretin gelişmesi ile tüccarlar arası haberleşmeler de ivme kazanmıştır (Güner, 1971).

Tevrat'ta ifade edildiğine göre ilk olarak Asuri hükümdarları postayı kullanmışlardır. Doğu Roma İmparatoru Flavie Valensin'in postacısı olan Zenon'un en eski postacı olduğu bilinmektedir (Akoba, 1963). Buradan anlaşılacağı üzere, devletler haberleşme sağlamak için posta teşkilatına ihtiyaç duymuşlardır.

Mektup ücretleri çok pahalı olup ücret, mesafeye göre belirlenirdi. Mektup ücreti gönderenden veya alıcıdan alınırdı. Alıcı kabul etmediği durumda mektup göndericiye teslim edilir ve dolayısıyla hizmet ücretsiz kalırdı. Bundan dolayı olumsuz olaylar yaşanırdı. 1840'lı yıllarda fakir iki kardeşin ücret ödememek için zarf üzerine koydukları işaretlerle haberleşmesi fark edilince, İngiliz hükümeti halkın ve hazinenin zarar görmemesi için artık posta ücretinin gönderenden alınması kararı almıştır. 6 Mayıs 1940 yılında ilk posta pulu tedavüle çıkarılmıştır.

Dünyaca Penny Black (Görsel 2.2) olarak anılan bu pul üzerinde, Kraliçe Victoria'nın gençlik devrine ait bir portresi mevcuttur. Victoria'nın resmi Hollandalı ressam William Mulready tarafından hazırlanmıştır. Bu pulun bir Penny'liği siyah ve iki Penny'liği mavi renktedir. Bu pulların baskısı Perkins Bason & Co. Matbaasında basılmış olup, tabakada 12x20 olmak üzere 240 pul vardır (Akoba, 1963). Dünyanın ilk pulları olarak bilinen bu pulların üzerinde hangi ülkeye ait olduklarına dair bir bilgi yoktur.

Pulun tabaka içinde düşey sıradaki yerini belirlemek için pulun sol alt köşesinde harf bulunurken, pulun yatay sıradaki yerini belirlemek için ise pulun sağ alt köşedeki harf konmuştur (Bezaz, 2021).

Görsel 2.2 Penny Black (URL-2).

Pulların ülke ekonomisine katkısı sağladığı görülmüştür ve İngiltere'deki bu reform kısa zamanda diğer devletlerce benimsenmiştir. İngiltere'den sonra aynı yıl, yani 1843'te Brezilya (Görsel 2.3), 1842'de Amerika, 1849'da Almanya, 1850'de Fransa ve Belçika, 1852'de Şili ve Hollanda, 1853'te Portekiz, 1857'de Rusya, 1863'de Türkiye, 1866'da Mısır, 1868'de İran, 1871'de Japonya, 1878'de Çin hükümetleri tarafından posta pulları çıkarılmıştır (Akoba, 1963).

Görsel 2.3 Tipografik Pul (Brazilya) (URL-3).

2.2 Türkiye'de Posta Pulu

Türkiye'de ilk posta pulu 13 Ocak 1863 yılında çıkarılmıştır. Bu tarihe kadar pul yerine mühür kullanılmış olup, mektuplar her postahänenin kendine ait mührü (Görsel 1.4) ile damgalanmıştır. Bu döneme Prefilatelik dönemi (Mühür dönemi) denilmektedir.

Görsel 2.4 Türkiye’de Kullanılan İlk Posta Mührü (Akoba, 1963)

1862 yılında Sultan Abdulaziz devrinde, posta nazırı (bakanı) Agah Efendi’nin hükümete teklifiyle pul sistemine geçilmiştir. Mesafeye göre ücret belirlenmiş olup İlk Türk pulu tuğra modeliyle (Görsel 2.4) Darphane-i Amire’de Taşbaskı (Litografi) olarak yapılmıştır (Akoba, 1963).

Türkiye’de filatelik dönem, 13 Ocak 1864’te ilk posta pulunun çıkarılışından sonraki dönem olarak bilinir ve bu dönemde tuğralı pullar çıkarılmıştır (Görsel 2.5). 1865’teki pullarda tuğraların yerini dikine bir oval zemin üzerine ay yıldız almıştır. Dahası, pulun üzerinde “Posta-i Devleti Osmaniye” ibaresine yer verilmiştir. 1876’da yapılan bir değişiklikte bu ibare, puldaki ay formunun ortasına yerleştirilmiş ve puldan ay formu kaldırılmıştır. 1892’de pulun etrafında Türk motiflerine yer verilmiş ve pulun ortasına Osmanlı arması yerleştirilmiştir. Türk pullarında 1913 yılına kadar resmin yer almadığı bilinmektedir (Tarlakazan, 2017) .

Görsel 2.5 Tuğra Basımı (1863) (URL-4).

5584 sayılı Posta Kanunu ile PTT, Türkiye Cumhuriyeti Devleti adına posta pulları çıkarma yetkisi verilmiştir. PTT, sürekli posta pulu, resmi posta pulu ve anma pulları olmak üzere üç kategoride posta pulu çıkarmaya devam etmektedir (Tarlakazan, 2017).

- Sürekli posta pulları, yüksek sayılarda iki, üç veya dört renkli olarak bastırılır ve posta ücretlerinin ödenmesinde kullanılır.
- Resmi pullar, 5584 sayılı posta kanununun 21. maddesi gereğince ‘resmi pul’ kategorisinde bastırılır. Bu pullar, kamu dairelerinin posta hizmetlerinde gönderi ücretlerinin ödenmesi için kullanılır.
- Anma pulları, 50, 100, 250, 500 veya 1000’inci gibi yıldönümlerinde belli bir olayı anmak veya kutlamak amacıyla bastırılır. Bu pullarda ilgili kişi veya olaya ait resim ve motiflere yer verilir.

Pul ressamı, anma pullarının bastırılması için öneride bulunan kuruluşlardan temin edilen fotoğraf, slayt ve ayrıca dokümanları kullanarak pulu hazırlar. Ayrıca gerekli görüldüğü takdirde Türk ressamı arasında konu verilerek, yarışma açmak suretiyle pul basılmaya değer görülen kompozisyonlar seçilir (Bezaz, 2021).

2.3 Posta Pulu Tasarımı

Tasarılama eylemi, oluşturulacak yapının organizasyonunu içeren her türlü faaliyeti kapsar (Becer, 2008).

Tasarımın dikkat çekici, akılda kalıcı ve mesajı doğrudan en sade şekilde iletmesi temel amaç olmalıdır.

Tasarım, sözel olarak açıklayamadığımız düşünceleri ve duyguları ifade etmede önemli bir yere sahip olan iletişim aracıdır. Çin atasözünde belirtildiği üzere, bir görsel tasarım, kalın bir kitap ile verilmek istenen mesajı görsel bir tasarım olarak sunabilir (Öztuna, 2007).

Becer (2008), grafik tasarımında tasarım sürecini hedef kitle, mesaj ve mesajın nasıl iletileceğini içeren problemin tanımı, bilgi toplama, yaratıcılık ve buluş süreci, çözüm bulma ve uygulama olmak üzere beş grupta ele almıştır.

Tasarım, yaratıcı bir eylemdir. Mesaj doğru ve etkili bir şekilde iletilirken estetik, yalın ve evrensel bir yaklaşımda tasarlanması gerekir. Tasarımcının bir işi üzerine almasıyla, tasarım süreci başlar. Bu süreç problemin çözümüne ve bu çözümün müşteri tarafından kabul edilip uygulanmasına kadar sürer. Tasarım evrensel bir dildir. Pul tasarımı evrenselliği olan, görsel iletişimi kuvvetli, tasarım ilkelerine dikkat edilerek gerçekleştirilmelidir. Dahası, kültürler arası iletişimi sağlayan pul tasarlanırken tasarım ilkeleri titizlikle dikkate alınmalıdır.

Pul, belirli bedel ödenerek alınan bir mektubun gönderilmesi için tasarlanmış küçük kâğıt olmanın dışında ülkeyi temsil eden, bulunduğu ülkenin kültürünü, tarihini, güzel sanatlarını tanıtan tasarım ürünüdür.

Görsel iletişimde temel amaç mesajın ekonomik, estetik ve açık bir şekilde iletilmesi olmalıdır. Mümkün olan en az sayıda görsel imgenin, olabildiğince çok bilgiyi aktarabilmesi görsel iletişimin ekonomik olması demektir (Becer, 2008).

Pul tasarımında konu, Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi (PTT) tarafından belirlenir. Pul insanların bilgi edinmesini sağlayan önemli bir iletişim aracıdır. Yüzyıllar boyunca bilgi kaynağı olarak kalır. Pul var olduğu dönemin kültürünü, sanatını, gelenek ve göreneklerini belgeleyen ve bir sonraki nesle aktaran önemli bir grafik tasarım ürünüdür. Tüm grafik tasarım ürünlerinde olduğu gibi pul tasarımında da dikkat edilmesi gereken özellikler vardır.

Düzenli ve Kavuran (2004), pul tasarımında dikkat edilmesi gereken nitelikleri 4 grupta ele almıştır. Bunlar;

➤ Pulun Konusu: Kurum tarafından verilen konu değiştirilemez. Posta işletmelerinin verdiği bir konuyu ele alan grafik tasarımcı, tasarımı öğelerinden yararlanır. Tasarımcı bu öğeleri dikkate alarak ve gereken özeni ve titizliği göstererek ülkenin sanatını, kültürünü, sosyal yaşantısını, en önemlisi dünyaya bakışını yansıtır. Bu temel öğelerden herhangi birinin kullanımında yetersizlik veya eksiklik olması tasarım için harcanan emek ve çabaların sonuç vermemesinin nedeni olabilir.

➤ Pulun Türü: Posta işletmelerinin belirlediği konu, anlam ve içeriğine uygun olarak tasarımcı tarafından tasarlanmalı, pulun türü ve konusuna göre biçim ve içeriği bütünleştirmelidir.

➤ Pulun Ebatları: Pul ebatları, posta işletmelerince belirlenen standartlar doğrultusunda yapılır. Bunun yanı sıra, diğer ürünlerden daha küçük boyutlara sahip olan ve bir grafik tasarım ürünü olan pul, tasarımcı tarafından anlam kaybı olmayacak şekilde tasarlanır. Ebat olarak küçük olan pul kâğıdındaki nem, gerekli kriterleri tam olarak sağlamalı, her şey titiz ve özenli olmalıdır.

➤ Tipografik Düzenlemesi: Kullanılacak yazı karakterleri ve punto iyi bir şekilde düşünülerek ayarlanmalıdır. Yuvarlak yazı karakterleri tercih edilmelidir. Tipografi pul üzerindeki temel materyaller arasında yer alır. Yazının diğer görsel öğelerle ilişkisi mantığa dayalı uyum içinde kurulmalıdır. Pulun üzerine yazılan yazılar, o pulun hangi amaçla yapıldığını, basıldığını ve bunun yanı sıra ülke hakkındaki tüm bilgileri içerir. Yazı genellikle biçim öğelerini kapatmamalı ve tasarlanan kompozisyonun boş yerlerine yerleştirilmelidir (Düzenli vd., 2004).

2.3.1 Pul Tasarımında Teknik İlkeler

Pul teknik açıdan dantel, filigran, zımk, erör olmak üzere temel olarak dört terim içerir.

Dantel: Aralarından geçirilen bir çeşit delik zımba ile pullar birbirlerinden kolayca ayrılabilir. Pulculukta bu deliklere dantel adı verilir (Güner, 1975). Bir puldaki sol ve sağ danteller ile üst ve alt danteller birbirine eşittir. Dantelleri farklı olan pullar başka baskılar anlamına gelir (Akoba, 1971). Görsel 2.6, Görsel 2.7 ve Görsel 2.8’de ritmi değişen dantel ölçülü pul örnekleri verilmiştir.

Görsel 2.6 Türkiye, Dantel Ölçüsü: Ritmi Değişen $13\frac{3}{4} \times 12\frac{3}{4}$ (URL-5).

Görsel 2.7 Türkiye, Dantel Ölçüsü: Ritmi Değişen $13\frac{3}{4} \times 12\frac{3}{4}$ (URL-6).

Görsel 2.8 Türkiye, Dantel Ölçüsü: Tarak 13¼ (URL-7).

Filigran: İşleme tabii tutulan kâğıttaki bazı kısımların bilinçli olarak inceltilmesi ve gömülü bir desen oluşturulması işlemine Filigran adı verilir. Işık veya solüsyon yardımıyla tespit edilebilen filigranlar, paralarda ve posta pullarında sahteciliğin önlenmesi için kullanılır (Aycil, 2021). Filigran, pul ışığa karşı tutulduğunda pulun içinde görülen şekildir (Görsel 2.9). Genellikle yabancı pullarda bulunur ve pulun sahtesini ayırt etmek için kullanılmaktadır (Güner, 1975).

Görsel 2.9 Filigran (URL-8).

Zamk: Pulun arkasındaki yapışkan yüzeydir.

Erör: Genellikle koleksiyonerler tarafından fark edilen hatalı basılmış pullardır. Değerli kâğıtların basımı veya zımbalanması sırasında meydana gelen hataları içeren bu pullar hatasız pullara kıyasla daha pahalıdır. Aşağıdaki (Görsel 2.10) 1972 Ata Sürekli Serisi'nden olan pulda kesim erörü bulunmaktadır (<http://aniloncu.com/eror/>).

Görsel 2.10 Erör (URL-9).

2.3.2 Grafik Tasarım ve Tipografi

Görsel iletişim sanatlarından biri olan pul tasarımında tipografi önemli bir yere sahiptir. Aynı şekilde grafik tasarım ürünleri içerisinde yaygın olarak bilinen afiş, broşür, kitap, dergi gibi basılı yayınlar için en önemli tasarım unsuru tipografidir. Tipografik çalışmalar günümüz tasarımlarında oldukça ön plandadır. Genellikle masaüstü yayıncılık ürünlerinde ele alınan tipografi kavramı yazının okunurluğu ile ilgili matematiksel süreçlerin yanı sıra tasarımın estetik boyutunu oluşturan görsel düzenlemeler de içermektedir. Grafik tasarımın en etkileyici unsuru olan tipografi birçok grafik tasarım çalışmalarında tasarımcı için en önemli ilham kaynağıdır.

Yazı, düşüncenin ve bilginin görünür biçimi olduğu için insanlar çağlar boyunca ürettikleri bilgileri korumak amacıyla abeceleri ve ayrıca sonraki nesillere aktarmak için bu abeceleri kullanabilecekleri teknik uygulamalar geliştirmişlerdir. Zaman içinde bilgiye dönüştürülen düşüncenin gücü anlaşılacak ve bu sayede bilgi önem kazanacaktır (Sarıkavak, 2013).

Tipografi terimi ilk olarak Johannes Gutenberg tarafından metal harfleri tanımlarken kullanılmıştır. Bugün tipografi; tüm baskı yazıları ve noktalama işaretlerinin sanatsal ve tasarıma dayalı özelliklerini ve üretim teknolojilerini konu alan bir uzmanlık alanı olarak ifade edilmektedir (Becer, 2008).

Tipografi kelimesi kökenleri Yunanca “typos” ve “graphein” olan iki kelimenin birleşmesiyle oluşur. “Typos” form (şekil) demektir ve bunun karşılığı Latince “typus” Almandada “typ”, İngilizcede “type”dır. Kökeninin Yunanca vurmak, veya bir şeye vurmak, şekil açmak anlamındaki bir eylemi ifade eden “typtein” olduğu kabul edilir. Sözcüklerde “tip, iz, damga, model, örnek, cins olarak tanımlanmakla birlikte, typos ile tipik bir şekli olan bir baskı yazısı elemanı (harf şekli) olduğu anlatılmak istenmiştir. Metal “hurufat” kelimesi baskı harflerini isimlendirirken kullanılır. Türkçe hurufat kelimesinin İngilizcede karşılığı “type” Almandada ise “typ”dır. İkinci kelime “graphein” ise yazmak, çizmek anlamındadır. Bu iki kelimenin birleştirilmesiyle “harf şekilleriyle yazmak” ya da “matbaa harfleriyle yazmak” gibi bir anlam ortaya çıkar (Tarlakazan, 2011).

Uçar, tipografiyi dilin, insanlığın, form ve biçimlerdeki varlık yansıması olarak ifade etmiştir. Dil olgusunun yanı sıra tipografi de kültür tarihi içinde yaşanan zamanı bir ölçüde görsel olarak kaydetmiştir (Uçar, 2019).

Namık Kemal Sarıkavak yazı karakterinin belirlenmesinde estetik, uygunluk, okunurluk, okutabilirlik kriterlerinin ele alınması gerektiğini ifade etmiştir.

- Estetik: Fontun kendisinin hoş ya da güzel olmasından ziyade fontun tipografik kullanımının ortaya çıkardığı etki önemlidir.
- Uygunluk: Tasarıma uygun olarak seçilmesi gereken yazı karakteri bir kimliğe sahiptir. Bir yazı karakteri okurun onayını alabilmeli ve ürünle bütünleşebilmelidir.
- Okunurluk: Bir yazı için estetik açıdan hoşnut edici olması tek başına yeterli değildir. Daha da önemlisi bir yazı okunur olmalıdır.
- Okuturluk: Okuturluk okunurluktan farklı olup yazı karakterinin yanı sıra punto, sayfa sınırları, kâğıt seçimi ve benzeri her düzenleme etkeni bilgilerini içerir (Sarıkavak, 2013).

3. TİPOGRAFI VE TİPOGRAFİK PULLAR

3.1 Tipografik Pullar

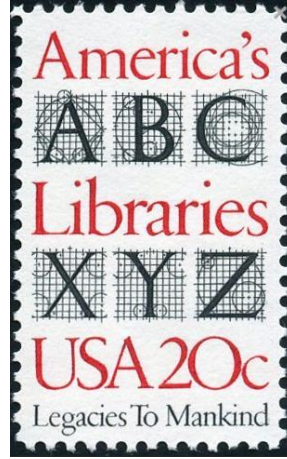
Zaman geçtikçe biçim değiştirerek günümüze kadar ulaşan yazı önemli bir iletişim aracıdır. Yazı, grafik tasarımda olmazsa olmaz bir öge olan tipografiyle birlikte bir tasarım ögesine dönüşmüştür. Tipografi, yazının işlevini yitirmeden görselleştirilmiş hali olarak ifade edilir (Artan & Uçar, 2019).

Grafik tasarım ürünlerinden biri olan pul tasarımlarında da tipografi en önemli unsurdur. Tipografik pul tasarımlarda anlaşılabilirlik ve açıklık temel ilke olup, hedef kitleye mesajın, bilginin yazıyla görselleştirilerek iletilmesi egemendir. Pul tasarımında pulun ücreti, basım yılı gibi nominal değeri, ait olduğu ülke ismi, bulunması gereken zorunlu bilgilerdir. Tipografide, sözcüklerin vurgulanması için yazı biçimi, ölçüsü ya da ağırlığı değiştirilir ya da farklı bir yazı karakteri kullanılarak çevresindekilerden farklı bir şekilde hazırlanır (Sarıkavak, 2019). Tipografik öğeler kendi içlerinde farklı boyutlarda ve farklı renk kullanılarak vurgu yapılabilir. Geçmişten günümüze tipografik çalışmalar diğer grafik tasarım elemanlarında olduğu gibi pul çalışmalarında da görülmektedir.

Görsel 3.1 400th Death Anniv of William Shakespeare (URL-10).

400th Death Anniv of William Shakespeare (1582-1616) adlı pul tasarımı (Görsel 3.1) 2016 yılında William Shakespeare'ın anısına yayınlanan 5 pul serisinin tipografik olarak çalışılmış olduğu görülmektedir. Yazarın ünlü sözleri harf ölçüleri farklı boyutta kullanılarak, estetik, uygunluk ve okuturluk dikkate alınarak tasarlanmıştır.

Görsel 3.2 America's Libraries Issue (URL-11).

1982 yılında basımı gerçekleştirilen “America's Libraries Issue” adlı pul tasarımının (Görsel 3.2) tipografik bir çalışma olduğu görülmektedir. Tasarlanan bu çalışmada, Amerikan kütüphanelerinin sorunlarını dile getirmek amacıyla Rönesans anlayışıyla çizilmiş ABC’nin ilk üç ve son üç harflerini kullanılarak vurgu yapılmıştır.

Görsel 3.3 International Literacy Day 2020 (URL-12).

2020 yılında basımı gerçekleştirilen “International Literacy Day 2020” adlı pul (Görsel 3.3) çalışmasında harfler stilize edilerek okur-yazarlık gününü tipografik çalışmayla sembolize edilmiştir.

Pul üzerinde bulunan nominal değerler, posta ücreti, ait olduğu ülke gibi zorunlu tipografik elemanlar vardır. Tasarım yapılırken farklı metinleri hiyerarşik görsel bir düzen içinde, önem derecesine göre farklı punto değerlerinde kullanılmaktadır.

3.2 Tipografik Pul Tasarımında Tasarıma Yön Veren Öğeler

3.2.1 Yazı Karakteri Seçimi

Farklı biçim ve tarzlardaki alfabe tasarımları (font) ‘yazı karakterleri’ olarak adlandırılır. Yazı karakteri seçimi önemli ve hassas bir iştir. Her yazı karakterinde tasarlanan temel kavramın, zamanın, yaratıldığı çağın akımlarının ve görsel dilinin izleri bulunur (Uçar, 2019).

Tasarım ve dizgi yerleştirmenin önemli ve ayrılmaz bir parçası vurgu oluşturmaktır. İyi ayarlanmış bir vurgulama okuru yönlendirir ve bilgilendirir. Eksik ya da gereğinden fazla vurgulamalar gibi olumsuzluklarda dizgi basılı bir sayfada karmaşık olmaya başlar ve bunun bir nedeni olarak okuma eylemi zorlaşır (Sarıkavak, 2013).

Doğru yazı karakteri seçimi yapılacak tasarımın içeriğine uygunluğuyla orantılıdır. Yazı karakteri seçiminde temel unsur olan okunurluk önemli olmakla beraber; estetik, uygunluk, okuturluk da dikkate alınmalıdır. Farklı yazı karakterleriyle, harf ölçüsü ve ağırlığı kullanılarak karmaşadan uzak, doğru vurgular yapılabilir.

Görsel 3.3 Environment Protection is Health Protection (URL-13).

2020 yılında basımı gerçekleştirilen ‘Environment Protection is Health Protection’ (Görsel 3.4) pulunda görsel betimlemenin ana unsurunu tipografik bir çalışma oluşturmaktadır. Çevre ve Sağlık temalı tipografik pul tasarımında, doğayı ve sağlığı simgeleyen mavi ve yeşil renklerde farklı yazı karakterleri kullanılmıştır. Doğa, çevre ve sağlık içerikli yazılar kelimeye uygun farklı fontlarda yazılmış olup, ait olduğu ülke ismi (Deutschland), nominal değerler (80,40,2020) çevre ve sağlık içerikli hareketli yazılara kontrast serifli yazı karakteriyle yazılmıştır. 33 x 39 mm ebadında olan pul farklı yazı karakterlerinin kombinasyonu ile oluşturulmuştur.

3.2.2 Tipografide Renk Hiyerarşisi

Tanımlayıcılık, ayırt edicilik, yön göstericilik ve vurgulayıcılık özellikleri ile görsel sayfalarının en önemli öğelerinden biri olan renk okuyucuda etki bırakır ve ilgiyi canlı tutar (Megep, 2011).

Diğer tasarım öğelerinin başaramayacağı ölçüde düşünce ve duyguları temsil etmek için kullanılan renk sözsüz iletişimin en doğrudan ve kendine özgü biçimlerindedir. Görsel hiyerarşiyi organize etmede önemli bir etmen olan renk ve renkteki tonlamalar, biçimlerin ve tipografinin ön planda görünür olmasını sağlar veya arka planda kalmasını sağlar (Uçar, 2019).

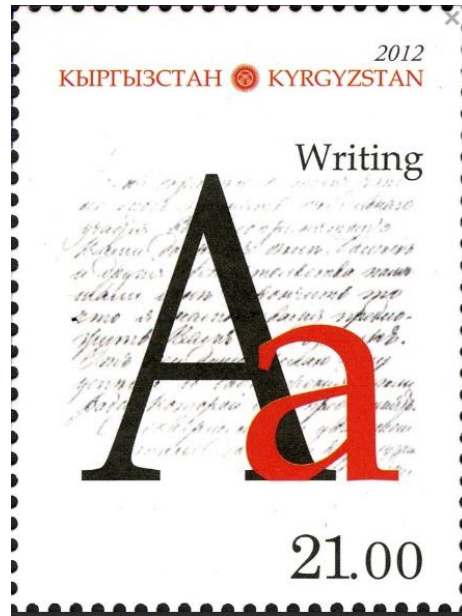
Renk, yazı grubunun ya da fotoğrafın öneminin vurgulanmasında ya da tasarımın psikolojik etkisinin azaltılıp çoğaltılmasında kullanılmalıdır. Örneğin; beyaz renk, ışığı yansıtma özelliğine sahip olan ve parlak bir renktir. Okuyucuya en yakın duran renk kırmızı iken, en yoğun renk olan siyah en uzak olan renktir. Sarı renk kırmızı renge, mavi renk te siyah renge daha yakın konumdadır (Becer, 2020). Işıkla birlikte var olan renkler izleyenler üzerinde çok çeşitli duygular uyandırabilirler. Sıcak renkler uyarıcı iken soğuk renkler gevşetici ve dinlendiricidir (Becer, 2008).

Bir şeyi tasarlarlarken edinilen ilk görsel izlenim olan renk iletilmek istenilen mesajın ifade edilmesinde de en önemli görsel iletişim aracıdır. Bir tasarımda renkler şu özellikleri içerirler:

- a) Ön planda ve arka planda yer alma
- b) Soğuk ve sıcak görünme
- c) Görsel hareketlilik
- d) İllüzyon ve derinlik yaratma
- e) Biçimleri, şekilleri görünür kılma

Soyut kavramları ve düşünceleri simgeleştiren, hayal dünyasını, istekleri ve arzuları dışı vuran, zaman ve mekânı hatırlatan duygusal ve görsel yanıtlar üreten renk aynı zamanda kurumsal kimliklerin ve markaların ana yapısal ögesi olma işlevine sahip olup ikna etmede, iletişim kurmada ve bir ürüne insanların ilgisini çekmede önemli bir rol oynar (Öztuna, 2007).

Tasarımı oluşturan yapı taşlarından biri renktir (Becer, 2008). Renk seçiminde hedef kitle, kültür, ülke önemli yer tutar. Pul tasarımında renk seçimi yapılırken evrensel boyutta aynı anlamları içermesine dikkat edilmelidir. Küçük bir yüzeye sahip olan pul tasarımında renk vurgusu, ton değerleri, rengin psikolojik etkisi önemli olup renk amacına uygun bir biçimde kullanılmalıdır.

Görsel 3.4 Writing (URL-14).

2012 yılında basımı gerçekleştirilen ‘Yazı (writing)’ (Görsel 3.5) pulunda görsel betimlemenin ana unsurunu tipografik bir çalışma oluşturmaktadır. Tipografik

düzenlemede büyük A siyah, küçük a kırmızı renkle yazılmıştır. Küçük harfle yazılmış olan kırmızı renkli a, büyük A ya göre daha önde görünmekte ve okuyucu tarafından ilk okunan olmaktadır. Arka planda yer alan el yazısı fontu silik bir şekilde kullanılmıştır. Ülke ismi, basım yılı, Writing yazısı ve nominal değeri sağa bloklu ve serifli yazı karakteri ile yazılmıştır. 30 x 40 mm ebatında olan pulda kırmızı renk vurgusu yapılmıştır.

Görsel 3.5 Figures in colour (URL-15).

1987 yılında basımı gerçekleştirilen ‘Figures in colour’ (Görsel 3.6) pulunda görsel betimlemenin ana unsurunu tipografik bir çalışma oluşturmaktadır. Tipografik düzenlemesi aynı olan her iki pul tasarımında renkler farklı yorumlanmıştır. Soldaki görselde ton değerleri aynı olan kırmızı ve mavi renkler kullanılmıştır. Nominal değer ise sarı renk kullanılarak vurgulanmıştır. Üç ana rengin kullanıldığı sağdaki görselde ise yeşil, mavi alanın üzerine sarı nominal değerler kullanılarak vurgulanmıştır. Nominal değerleri olan 3 ve 4 yazıları dikdörtgen alana ortalı olarak, 50 yazısı ise 1/3 oranında punto değeri küçültülerek üst kısma yazılmıştır. Basım yeri olan Norge Noreg yazısı her iki pulda da sol tarafa dikey olarak kırmızı zemin üzerine beyaz serifsiz fontla tasarlanmış olduğu görülmektedir.

Görsel 3.6 First Class Mail' (URL-16).

1995 yılında basımı gerçekleştirilen 'First Class Mail' (Birinci sınıf posta) (Görsel 3.7) pulunda betimlemenin ana unsuru tipografik bir çalışma oluşturmaktadır. Renk vurgusunun yapıldığı tipografik çalışmada büyük A harfi turuncu renk geometrik formların içinde ton farklarıyla oluşturulmuştur. Zeminde kullanılan mavi renkle kontrastlık sağlanmış ve ton değerleriyle görsel hiyerarşi oluşturulmuştur. Sıcak renk olan turuncunun kullanımı anlam olarak cehennem olan Helvetia yazısını konu olarak desteklemektedir. 25*30 mm olan pulda nominal değer olan 60 yazısı ve Helvetia yazısı beyaz şerifsiz yazı karakteriyle yazılmıştır.

3.2.3 Tipografide Biçim, Görsel, Görsel ve Sözel Hiyerarşi

Tasarımcı görsel hiyerarşiyi amacına uygun şekilde kullandığı takdirde, mesajını etkili bir şekilde kurgular ve okuruna iletir. Bu esnada tasarımcının renk, büyüklük, tipografi, imaj (fotoğraf, illüstrasyon veya diagram) açıklık-koyuluk öğelerini organize etmesi gerekir (Uçar, 2019).

Sözel ve görsel eşitliği sağlamak için mesajdan bağımsız bir şekilde keyfi bir tercih yapılmaması gerekir. Verilecek mesaja daha çok dikkat çekilebilmek adına tersine bir düzenleme yoluna gidilebilmektedir. Bu durumda beklenmeyen bir karakter, karakter düzenleme, büyüklük ya da renk seçmek uygun anlamına gelebilmektedir (Keleşoğlu, 2008).

Önem derecesi dikkate alınarak öğelerin yerleştirilmesi ile tasarımda ya da bir sanat yapıtında görsel hiyerarşi sağlanır. Tasarımcı çalışmaların önemli noktalarına dikkat çekmek için bu önemli noktaları güçlendirerek zıtlığı kullanır. Görsel hiyerarşiye yer verilmeyen tasarımlar, izleyiciyle iletişim kuramazlar, izleyiciyi yönlendiremezler ve izleyicinin kafasının karışmasına neden olurlar. Bu nedenle, bütün öğelerin kullanım değerlerinin tasarımda önemli bir yeri vardır (Öztuna, 2007).

Görsel 3.7 50th Anniversary of the Woodstock Music Festival (URL-17).

2019 yılında basımı gerçekleştirilen ‘50th Anniversary of the Woodstock Music Festival’ (Woodstock Müzik Festivalinin 50. Yıl Dönümü) (Görsel 3.8) pulunda betimlemenin ana unsurunu tipografik bir çalışma oluşturmaktadır. 1969 woodstock 3 days of peace and music forever (1969 Woodstock 3 gün barış ve sonsuza kadar müzik) yazısı; sarıdan maviye yumuşak bir geçişle, farklı kalınlıkla eğri çizgisel alanlara biçimine uygun yazılmıştır. Okunurluktan daha çok sanatsal yaklaşımla yazılmış olan yazıda serifsiz font kullanılmıştır. Sonsuza kadar barış ve müzik temalı tasarımda renkli arka fona kuş figürü (görseli) beyaz leke kontrast etki oluşturacak şekilde kullanılmıştır. Renk, tipografi, görsel imajla dinamik bir etki oluşturulan tasarımda görsel hiyerarşi amacına uygun şekilde kullanılmıştır. 25 x 40 mm boyutunda olan pulun nominal değerinin yazılmadığı, basım yılının küçük punto değerinde sol üst köşede, basıldığı ülke ise (USA) arka planda yazı metninin sonunda metne uygun formda yazıldığı görülmüştür.

Görsel 3.8 Cumhuriyetin Kurtuluşunun 50. Yılı Anma Serisi (URL-18).

1973 yılında basımı gerçekleştirilen “Cumhuriyetin Kurtuluşunun 50. Yılı Anma Serisi” pulunda (Görsel 3.9) görsel betimlemenin ana unsurunu tipografik bir çalışma oluşturmaktadır. Görselde 50 yazısı iç içe geçmiş turuncu ve maviyle kontrastlık oluşturularak çizgisel yazılmıştır. Altındaki sembolik kullanımla birlikte bir meşale izlenimi verilmektedir. Tasarımda, Türkiye Cumhuriyeti yazısı yatay olarak 50 rakamı ile bloklanarak bir bütün oluşturulmuştur. Tasarımda meşale izlenimi veren görsel betimlemeyle 50 yazısı vurgusu birincil planda tutularak diğer tipografik unsurlar ise ikincil ve üçüncül planda tasarımda yer almıştır. Pulun değerini gösteren 2.50 kuruş yazısı kendi içinde yaklaşık yarı yarıya punto değeri azaltılarak bir dikdörtgen formunda düzenlenmiştir. Tasarımın genelinde serifsiz font kullanılmıştır.

3.2.4 Tipografide Yazının Ağırlığı - Ölçüsü - Düzenlenmesi

Sarıkavak, aynı punto ölçüsünde kalmak ve düzenli olandan kalına değiştirmenin ağırlık yoluyla vurgulama yaratmanın en iyi yolu olduğunu ifade etmiştir. Dahası, yazar kalın başlık harfleri ya da daha büyük bir harf ölçüsü ile ağırlığın ve ölçünün her ikisi değiştirmenin olası olduğunu ifade etmiştir. Sadece dizgi alanlarında seçilen yazı karakterinin estetiği, uygunluğu ve okunurluğu değil, aynı zamanda leke olarak onlar grafik düzenlemede okuturluk açısından bir biçim sorunudur (Sarıkavak, 2013).

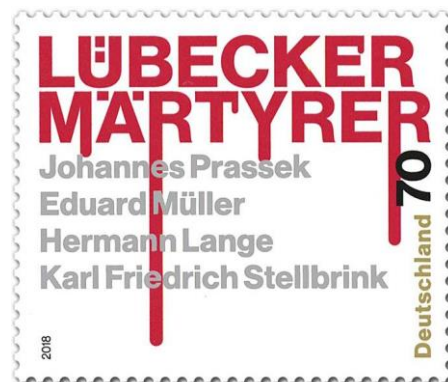
Hem içerik hem görsel etkiye sahip tasarım öğeleri olan yazı ve tipografi mesajı bilgi olarak vermenin yanı sıra, görsel olarak da iletebilme özelliği içerirler (Uçar, 2019).

Mesajı alıcıya görsel yolla iletirken görselleştirilen yazının vurgulanması, bilginin en yalın haliyle doğru iletilmesi seçilen yazı karakterinde yapılan düzenleme, ölçeklendirme ve harf ağırlıkları önemlidir.

Görsel 3.9 100 Years of Polish Avant-garde Typography (URL-19).

2017 yılında basımı gerçekleştirilen “100 years of Polish Avant-garde Typography” pulunda (Görsel 3.10) görsel betimlemenin ana unsurunu tipografik bir çalışma oluşturmaktadır. Dört farklı tasarımcının dergi kapakları için tasarladığı tipografik eserler Polonya Avant-garde Tipografisinin 100. Yıl Anma serisinde kullanılmıştır. Polonya Avant-garde Tipografisinin 100. Yıl Anma serisinde dört farklı pul tasarlanmıştır. Yazı ve çizgilerin ön planda tutulduğu tasarımda nominal değer ve ait olduğu ülkenin bilgisi ve Polonya Avant-garde 100 years of Polish Avant-garde Typography yazısı alt kısma iki yana blok şekilde yazılmış olup arada çizgi kullanılmıştır. Tipografik düzenleme ile yapılmış olan pul tasarımlarında punto değerlerinin farklı olduğu ve iki renk kullanıldığı görülmüştür.

Görsel 3.10 Lübecker Martyrer (URL-20).

2018 yılında basımı gerçekleştirilen “Lübecker Martyrer” pulunda (Görsel 3.11) görsel betimlemenin ana unsurunu tipografik bir çalışma oluşturmaktadır. Kırmızı renkle yazılmış olan Lübecker Martyrer (Lübecker Şehitleri) yazısı serifsiz yazı karakteriyle sola hizalı yazılmış olup bazı harfler aşağıya doğru farklı uzunlukta çizgi etkisi oluşturacak şekilde uzatılmıştır. Gri renkte yazılmış olan idam edilen dört din adamının isimleri sola bloklu serifsiz yazı karakteriyle yazılmış olup Lübecker Martyrer yazısının altında bulunmaktadır. İdam edilen bu 4 kişi Lübecker Martyrer yazısı üzerinde 4 nokta ile betimlendiği anlaşılmaktadır. Ait olduğu ülke ismi (Deutschland) ve 70 nominal yazısı sağa bloklu, basım yılı (2018) yazısı ise sola bloklu dikey olacak şekilde farklı punto ve kalınlıklarda kullanılarak düzenleme yapılmıştır.

Görsel 3.11 Lozan Barış Antlaşması (URL-21).

1973 yılında basımı gerçekleştirilen “Lozan Barış Antlaşması” pulunda (Görsel 3.12) görsel betimlemenin ana unsurunu tipografik bir çalışma oluşturmaktadır. Lozan Barış Antlaşması’nın 50. Yılı anma serisi pulunda barışın simgesi olarak bilinen güvercin ve zeytin dalı imajıyla 50. Yazısı birleştirilerek dikdörtgen olan pulun merkezine yerleştirilmiştir. Lozan Barış Antlaşması yazısı sol üst köşeye, Türkiye Cumhuriyeti yazısı sağ alt köşeye serifsiz yazı karakteriyle farklı renk ve punto değerlerinde yazılarak hiyerarşi oluşturulmuştur. Nominal değeri olan 100 ve +25 kuruş yazısı farklı punto ve kalınlık değerlerinde sağa hizalı yazılarak sol alt köşeye yerleştirilmiştir.

3.2.5 Tipografinin Fotoğraf, İllüstrasyon ve Yardımcı Elemanlarla Hiyerarşisi

Grafik tasarım, tipografik elemanlar ve görsel elemanlar olmak üzere iki kategoride ele alınır. Sözel bilgilerin yer aldığı öğeler ve bu öğeleri ileten harf, rakam ve

noktalama işaretler tipografik elemanlar iken fotoğraf ve illüstrasyon öğeleri görsel elemanlardır. Grafik tasarımda görsel bütünlük oluşturulması için tipografik elemanların çalışma alanındaki konum, renk, büyüklük ve biçimleri görsel elemanlar dikkate alınarak belirlenir (Yücebaş, 2006). Tasarım üzerindeki sözel ve görsel unsurların olduğu hareket tasarımcının vereceği mesaj doğrultusunda yönlendirilmelidir. Hareket unsurları tasarımdaki tipografi, illüstrasyon ve fotoğraftaki dengeyi oluşturur. Bu denge unsurları kompozisyonda simetrik ya da asimetrik olarak yer alabilir. Burada önemli olan husus, tasarımın konusu ve içeriğine göre kompozisyonun belirlenmiş olmasıdır. Bütün görsel unsurlar optik merkezde toplanmalı ve tasarımın kendi içinde dengesi sağlanmalıdır. Görsel imge içerisindeki hareket unsuru kompozisyondaki dengeyi oluşturur (Düzenli, 1998).

Görsel 3.12 12 Months, 12 Stamps (URL-22).

2020 yılında basımı gerçekleştirilen “12 Months, 12 Stamps” pullarında (Görsel 3.13) görsel betimlemelerin ana unsurlarını tipografik çalışmalar oluşturmaktadır. 12 Months, 12 Stamps (12 aylar, 12 pullar) adlı pul serisinde 50 ili temsil eden görsellerde illerin adlarını temsilen harfler kullanılmıştır. Kullanılan harfler ait olduğu ilin fotoğraf ve görselleriyle kolaj tekniği kullanılarak oluşturulmuştur. Ait olduğu ülke (España

Correos) ismi sola bloklu dikey olarak, şehir isimleri ise alana ortalı alt kısma hizalı, 12 Meses, 12 Sellos yazısı ise sağa bloklu dikey olacak şekilde serifsiz yazı karakteriyle farklı punto değerlerinde yazılmıştır. Tasarımlarda illüstrasyon, fotoğraf, tipografi birlikte kullanılarak görsel hiyerarşi oluşturularak denge sağlanmıştır.

Görsel 3.13 23 Nisan, TBMM 70. Yılı (URL-23).

1990 yılında basımı gerçekleştirilen “23 Nisan, TBMM 70. Yılı” pulunda (Görsel 3.14) görsel betimlemenin ana unsurunu, tipografik bir çalışma oluşturmaktadır. Pul yüzeyinde kırmızı, mavi ve lacivert olmak üzere üç renk kullanılmıştır. Görselde, 70 yazısının içine Atatürk silueti yerleştirilmiş olup ay yıldızla bütünleşmiştir. Tasarımda Türkiye Cumhuriyeti yazısı üst kırmızı zeminde sola hizalı iki satırda yazılmıştır. Pulun değerini gösteren 300 ile Lira yazısı dikey bloklanarak lacivert zemin üzerinde kare formunda düzenlenmiştir. Alt kısımda beyaz kırmızı olacak şekilde üç çizgisel yüzey oluşturulmuş olup, beyaz alanın içine Türkiye Büyük Millet Meclisi yazısı iki yana yaslı olarak yazılmıştır. Tasarımda serifsiz font ile serifli font birlikte kullanılmıştır.

4. YÖNTEM

4.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Literatür taramasında tipografik posta pullarının incelenmediği görülmüştür. Cumhuriyet anma posta pulları ile ilgili tez yapılmış olup, ayrıca tipografik açıdan ele alınmadığı görülmüştür. Grafik tasarım ürünlerinden biri olan pul tasarımlarında tipografi önemli unsurlardan biridir. Tipografik pul tasarımlarda anlaşılabilirlik ve açıklık temel ilke olup, hedef kitleye mesajın, bilginin yazıyla görselleştirilerek iletilmesi egemendir.

Bu tez önerisinde ulusal ve uluslararası posta pullarından tipografik pulların ele alınıp değerlendirilmesi çalışmanın amacıdır. Ayrıca, cumhuriyetin 100. Yılı temalı tipografik posta pulu tasarımları da önerilmiştir.

Çalışmada sözel mesajlar; tipografi, harf, rakam, kelime, noktalama işaretleri ve metinler; renk, büyüklük, illüstrasyon, yazı karakterleri, denge, kontrast etki, bütünlük ve hiyerarşi dikkate alınarak bir araya getirilmesi hedeflenmiştir.

4.2 Araştırmanın Önemi

Bu tez çalışmasında; tipografik posta pullarının tipografik açıdan değerlendirilmesi amaçlanmış olup, özellikle tipografik pul tasarımı yapacak olan çalışmalara aydınlatıcı bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Posta pulu, evrensel boyutta temsil ettiği ülkenin kültürünü, tarihini tanıtan grafik tasarım ürünüdür, aynı zamanda önemli bir görsel iletişim aracıdır.

2023 yılında 100. Yılı kutlanılacak olan cumhuriyet, bu tezin uygulama aşamasında ele alınmıştır. Tipografik olarak tasarlanan pullarda cumhuriyetin kazandırdığı özgürlük, bağımsızlık, bayrak, ilkeler, güç ve barış görsel olarak sembolize edilmiştir.

Kültürler arası iletişimi sağlayan pul tasarlanırken tasarım ilkeleri titizlikle dikkate alınmıştır.

4.3 Araştırmanın Yöntemi

Araştırma konusu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Bu bağlamda pul incelemeleri için başta PTT kaynakları taranmış olup ayrıca diğer basılı kaynaklar ve internet ortamında taramalar gerçekleştirilmiştir.

Veriler elde edildikten sonra pul tasarımının tarihi, teknik ilkeleri, tipografik pullar ve tipografik pul tasarımında tasarıma yön veren öğelerin nitel analizleri yapılarak çalışmaya aktarılmıştır.

Bu bağlamda ulusal ve uluslararası tipografik posta pullarından seçmeler yapılarak tipografik pul tasarımında tasarıma yön veren öğeler kriterlerinde değerlendirilmiştir ve cumhuriyetin 100. Yıl tipografik posta pul tasarımları bu kriterlerin yer aldığı kavramsal çerçevede betimlenmiştir.

Araştırmanın içeriği; grafik tasarımın en önemli unsurlarından olan tipografinin ulusal ve uluslararası pul tasarımlarında incelenmesine yönelik olup, bu incelemeler sonucu araştırmacı tarafından önerilen on beş adet Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılı temalı tipografik posta pulu tasarımlarından oluşmaktadır. Pul tasarımlarında ölçü olarak; dikeyde 35 mm, yatayda 25 mm belirlenmiştir. Aynı boyut yatay ve dikey çalışmalarda kullanılmıştır. Bu pul tasarımları; yazı ağırlıklı çalışmalardan oluşmakla birlikte; biçim, şekil, görsel ve illüstrasyon destekli tasarlanmıştır.

4.4 Araştırmanın Sınırı

Lisansüstü tez, makale, kongre ve sempozyum bildirileri, kitap ve her türlü bilimsel yayınlar gibi tez konusuyla ilgili tüm kaynaklar taranmıştır. Pul incelemeleri için başta PTT kaynakları taranmış olup ayrıca diğer basılı kaynaklar ve internet üzerinde taramalar gerçekleştirilmiştir.

Araştırma konusu, ‘Tipografik Pul Tasarımlarının İncelenmesi’ olarak belirlenmiş olup, tasarımlarda cumhuriyetimizin 100. yılı tipografik pul tasarımı temalı önerilerle sınırlandırılmıştır. Bu çerçevede, araştırmanın hedefine ulaşması için çeşitli kaynaklar ve internet üzerinden yapılan araştırmalara dayalı olarak dijital ortamda tasarım örnekleri yapılarak araştırma sınırlandırılmıştır.

5. CUMHURİYET'İN 100. YIL TİPOGRAFİK POSTA PUL TASARIMLARI VE ANALİZLERİ

Cumhuriyet, özgürlüğün ve demokrasinin temelidir. Türkiye'de 29 Ekim 1923 tarihinde, Mustafa Kemal Atatürk liderliğinde cumhuriyet ilan edilmiş, cumhuriyetle birlikte demokrasi ile yönetilen yönetim şekline geçilerek halkın kendi iradesiyle yöneticisini seçme hakkı sağlanmıştır.

Mustafa Kemal Atatürk "Demokrasi ilkesinin en çağdaş ve mantıklı uygulamasını temin eden hükümet şekli, cumhuriyettir." diyerek cumhuriyete olan inancını ifade etmiştir. Atatürk, cumhuriyeti her zaman demokrasi kavramı ile beraber ele almıştır. Ona göre cumhuriyet, demokrasi ile yönetilen devlet biçimidir (Çetinoğlu, 2003).

Cumhuriyetin 10. yılından itibaren; her 10. yılında ve bazı 5. yıllarında anma pul serisi yapılmıştır. Anma pulları incelendiğinde genel olarak fotoğraf, illüstrasyon ve grafiksel betimlemelerle tamamlandığı görülmüştür. Özelde; 10., 70. ve 75. yıl dönümü pulları grafiksel betimlemelerle, 35., 40. ve 60. yıl dönümü pulları illüstrasyonlarla betimlendiği görülmektedir. Diğer pul tasarımlarında ise fotoğraf ve dijital kolaj yöntemiyle tamamlanmıştır. Pullarda serifsiz font kullanılmıştır. Renk olarak ise; tek rengin hakim olduğu tasarımlarda genellikle mavi, yeşil ve kırmızının tonları kullanılmış olup, baskı tekniklerinin gelişiminin etkisi ile son yıllarda çok renkli pullara rastlanmaktadır. Tipografik unsurlar olan nominal değerler ve diğer bilgiler kompozisyona uygun yerleştirilmiş olup bazı tasarımlarda okunurluğun düşük olduğu görülmüştür. 90 yıldır her 10. ve bazı 5. yıllarda yapılmış olan cumhuriyeti anma pullarında tipografik pul tasarımına sadece 50. yıl anma pulunda rastlanmaktadır.

Görsel 5.1 10. Yıldönümü (URL-24).

İlk yapılan yıldönümü pulu 10. Yıl, 1933 yılında basılmıştır. Çizgisel illüstrasyonun kullanıldığı pullarda ekonomi ve sanayinin kalkınmasını vurgulayan görsel betimlemeler yapılmıştır.

Görsel 5.2 15. Yıldönümü (URL-25).

Görsel 5.2, yıldönümü pulu 15. Yıl, 1938 yılında basılmıştır. Fotoğraf ağırlıklı pullarda ülkenin kalkınmasını vurgulayan görsel betimlemeler yapılmıştır.

Görsel 5.3 20. Yıldönümü (URL-26).

Görsel 5.3, yıldönümü pulu 20. Yıl, 1943 yılında basılmıştır. Fotoğraf ağırlıklı pullarda ülkenin eğitim, sanayii ve teknolojik alanda gelişimini vurgulayan görsel betimlemeler yapılmıştır.

Görsel 5.4 25. Yıldönümü (URL-27).

25. yıldönümü pulu 1948 yılında basılmıştır. Ankara Ulus Meydanındaki Atatürk Heykelinin kullanıldığı fotoğraf ile betimlenmiş olup aynı tasarım farklı renklerde kullanılmıştır.

Görsel 5.5 30. Yıldönümü (URL-28).

30. yıldönümü pulu 1953 yılında basılmıştır. Ülkenin sanayi anlamında gelişimine vurgu yapan fotoğraflar ile betimlenmiştir.

Görsel 5.6 35. Yıldönümü (URL-29).

Görsel 5.6’da yer alan 35. yıldönümü pulu 1958 yılında basılmıştır. Atatürk portresi, savunma sanayi gibi endüstriyel gelişimi simgeleyen fotoğraflardan oluşmuş betimlemeler kullanılmıştır.

Görsel 5.7 40. Yıldönümü (URL-30).

40. Yıl anma pulu 1963 yılında basılmıştır. Atatürk portresi, meclis binası ve bayrak vurgusu yapılan görsel betimlemelerden oluşmaktadır.

Görsel 5.8 50. Yıldönümü (URL-31).

50. Yıl dönümü anma pulları, 1973 yılında basılmıştır. Çizgisel illüstrasyonun kullanıldığı pullarda görsel ve tipografik betimlemeler yapılmıştır.

Görsel 5.9 60. Yıldönümü (URL-32).

Görsel 5.9, 60. Yıldönümü pulları 1983 yılında basılmıştır. Bayrak illüstrasyonu ve lekese Atatürk portresi farklı arka plan rengi kullanılarak betimlenmiştir.

Görsel 5.10 70. Yıldönümü (URL-33).

70. Yıldönümü pulu 1993 yılında basılmıştır. Grafikselleştirme ile görsel betimleme yapılmıştır.

Görsel 5.11 75. Yıldönümü (URL-34)

75. Yıldönümü pullarında da 70. Yıldönümü pulunda olduğu gibi grafikselleştirme ile görsel betimleme yapılmıştır.

Görsel 5.12 80. Yıldönümü (URL-35).

80. Yıldönümü pulu 2003 yılında basılmıştır. Atatürk, bayrak ve savaş alanı görselleri dijital kolaj yöntemiyle yorumlama yapılarak betimlenmiştir.

Görsel 5.13 85. Yıldönümü (URL-36).

Görsel 5.13'te, 85. Yıldönümü pulu 2008 yılında basılmıştır. Atatürk görseli, teknoloji ve sanayi gelişim hızını gösteren fotoğrafik betimlemeler ile tasarlanmıştır.

Görsel 5.14 90. Yıldönümü (URL-37).

90. Yıldönümü pulu 2013 yılında basılmıştır. Atatürk ve ülkenin endüstriyel gelişimiyle ilgili görseller dijital kolaj yöntemiyle yorumlama yapılarak betimlenmiştir.

“Efendiler, yarın cumhuriyeti ilan edeceğiz.” diyerek bir ülkenin kaderini değiştiren Atatürk’e ve cumhuriyetimizin 100. Yılına ithafen yapılmış olan bu araştırma ve çalışmada, Türkiye Cumhuriyeti’nin özgürlüğü, gücü, çalışkanlığı, bağımsızlığı ve ilelebet var olacağı posta pulu tasarımlarında sembolik olarak betimlenmiştir.

Araştırmacı tarafından yapılan literatür taramasına ek olarak cumhuriyetin 100. Yılına ithafen 15 adet tipografik pul tasarımı yapılmıştır. Tasarımlar için Adobe Illustrator vektör tabanlı grafik programı kullanılmıştır. Yapılan çalışmalar dijital kolaj yöntemiyle betimlenmiştir.

Ayrıca bu bölümde hazırlanan pul tasarımları ve tezin kaynakları, özgün ve etkili olacak şekilde görsel dili kullanarak çözümlenmiş ve anlamlandırmak için betimsel anlatım yöntemine başvurulmuştur.

5.1 Barış, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.15 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Barış, 2022

Kavram-Vurgu: Güvercin sembol olarak, barış, sevgi, bağlılık, zarafet, nezaket, saflık, Kutsal Ruh, insan ruhu ve umudu anlatmaktadır. Antarktika hariç her kıtada 300'den fazla güvercin ve güvercin türü bulunur. Dolayısıyla, dünyadaki kültürlerin mitolojilerinde ve folklorunda görünürler. Güvercin tüm dünyada barışın simgesidir. Güvercin tam olarak ne zaman bir barış sembolü haline geldiği bilinmese de yazı dili zamanından önce güvercinleri evcilleştirmeye başladığını biliyoruz. Güvercinler

besin kaynağı olarak ve mesaj göndermek için kullanılmıştır. Ayrıca, sevginin ve bağlılığın kalıcı bir simgesi haline gelmiştir. Tasarımda barışın ve özürlüğü simgesi olan kuş figürü 100 tipografisiyle iç içe kullanılarak Türkiye Cumhuriyeti'nin 100 yıldır barış ve özgürlük içinde var olduğu betimlenmiştir.

Renk: Mavi, gökyüzü ve deniz görüntülerini çağrıştırırken, aynı zamanda cesaret ve bağlılığın rengidir. Mavi, içe dönük yolculukları temsil eder ve bilgeliği ve anlayışın derinliğini sembolize eder. Mavi, tutkudan ziyade dinginliği temsil eder. Sabit ve değişmez olan her şeyin rengidir. Tasarımda mavi renk kullanılarak cumhuriyete olan güven vurgulanmıştır. Sabit ve değişmezliğin rengi olan mavi Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığının sonsuza dek süreceğinin temsilidir.

Oran - Orantı: Pul 25 x 35 mm ebatında olup, düzenleme yatay ortalı yapılarak pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: Serifsiz font kullanılmıştır. Estetik, Uygunluk, Okunurluk ve Okuturluk ilkeleri dikkate alınarak tasarımda tipografik unsurlar yerleştirilmiştir. 100 tipografisi düz yazı formunda yazılmış olup güvercin formunun hareketine kontrast oluşturmuştur. Nominal değerler ise farklı font değerlerinde kullanılarak görsel hiyerarşi sağlanmıştır.

Görsel Hiyerarşi: Tasarımda hareketin orta yatay hizalı olduğu pulda görsel hiyerarşi, tipografi ve renk unsurlarının uyumu sağlanarak pulda bütünlük ve ritim sağlanmıştır.

5.2 Başak, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.16 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Başak, 2022

Kavram-Vurgu: Cumhuriyet 100 yaşında tipografisi “yeşermiş başak” sembolüyle birleştirilip tasarlanmıştır. Çünkü başak bitkisi, esneklikleri ve eğim güçleri nedeniyle her türlü fırtınaya dayanıklıdır ve tüm güçlüklerle rağmen daima ayakta kalırlar. Bu amaçla, tasarımda başak bitkisi vurgulanmıştır ve 100 yıldır vatandaşların temel hak ve özgürlüklerini koruyan Türkiye Cumhuriyeti’nin her türlü zorluğa karşın varlığını devam ettirmekte olduğu sembolize edilmiştir.

Renk: Başakların yeşili cumhuriyet ve 100’ün kırmızısı zıt renkler olmasına rağmen kullanım miktarı açısından birbirini destekler nitelikte tamamlamıştır.

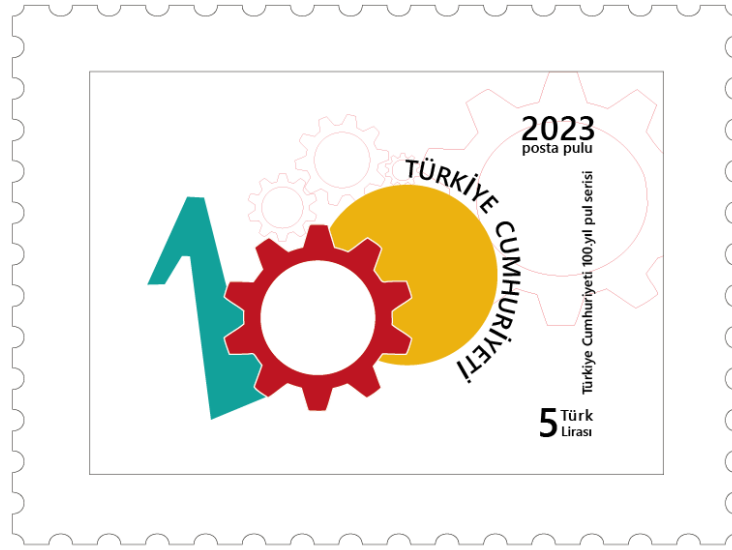
Oran - Orantı: Pul 25 x 35 mm ebatında olup, düzenleme yatay ortalı yapılarak pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: Serifsiz font ve el yazısı kullanılmış olup, estetik, uygunluk, okunurluk ve okuturluk ilkeleri dikkate alınarak tasarımda tipografik unsurlar yerleştirilmiştir. Cumhuriyet kelimesininin 100 rakamıyla aynı yükseklikte, el yazısı karakteri kullanılarak esneklik kazandırılmış, 100 rakamındaki yükseliş ülkenin kuruluşundaki sağlamlığı ifade ediyor. Basım yılı, serisi ve nominal değerlerin olduğu

tipografik düzenleme; 1 yazısına üstten hizalı ve yaşında yazısının bitiminden bloklu olacak şekilde yerleştirilmiştir.

Görsel Hiyerarşi: Sıcak-soğuk ve kontrast renk uyumları, görsel hiyerarşi, tipografik unsurlar ile puldaki ritim ve denge sağlanmıştır.

5.3 Çark-Güneş, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.17 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Çark-Güneş, 2022

Kavram-Vurgu: 100 Tipografisinde 0 karakterleri “çark ve doğan güneşten” oluşmaktadır. Çark, güç ve hareketi aktarmaya yarayan mekanizma olarak bilinir. Birbirine kenetlenerek çalışan çark, Türk milletinin tüm güçlüklerle karşı birlik beraberlik içinde vatanını, bayrağını, hürriyetini tehdit eden unsurlara karşı verdiği mücadeleyi simgelemektedir. Türkiye Cumhuriyeti’nin hergün daha da üreterek aydınlığa doğru büyüdüğü ve sonsuza dek var olacağı işlenmiştir.

Renk: Dünyada Türk rengi olarak bilinen turkuaz 1 karakterinde, güneşin, aydınlığın rengi turuncu ve gücün, dinamizmin rengi olan kırmızı 0 karakterlerinde kullanılarak Türkiye Cumhuriyeti’nin 100. Yılı tasvir edilmiştir. Mavi ve yeşil arasındaki renk sıkalasında yer alan turkuaz; mavini dinginliğini, yeşilin huzurunu, enerji ve gücün rengi olan kırmızı ve turuncu ise çark ve güneşi temsil etmiştir.

Oran - Orantı: Pul 25 x 35 mm ebatında olup, düzenleme yatay ortalı yapılarak pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: Türkiye Cumhuriyeti tipografisi serifsiz fontla güneşin yuvarlak formunu çevreleyerek tasarımın devamını nitelemekte, nominal değerlerle aynı renk ve farklı font değerlerinde kullanılarak görsel hiyerarşi sağlanmıştır. Tasarımda; estetik, uygunluk, okunurluk ve okuturluk ilkeleri dikkate alınarak tipografik unsurlar yerleştirilmiştir.

Görsel Hiyerarşi: Hareketin orta kısımda olduğu pulda görsel hiyerarşi, tipografi ve zıt renk uyumu sağlanarak pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

5.4 Nutuk, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.18 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Nutuk, 2022

Kavram-Vurgu: Nutuk, Mustafa Kemal Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'ndan başlayarak cumhuriyet tarihini anlattığı ve günümüze kadar ışık tutan önemli bir eserdir. Cumhuriyet'i gençlere emanet eden ulu önder Atatürk Nutuk eseriyle iç ve dış

tehditlere ve tehlikelere karşı Türk gençliğine yol gösterici rehber niteliğinde bir eser bırakmıştır. Nitekim son bölümde “Ey Türk Gençliği” diye hitaba başlayarak öğütler vermiştir.

Renk: Tasarımda resmiyetin, otoritenin ve ciddiyetin rengi olan siyah; “Nutuk” eserinden alınmış metinde, bayrağımızın rengini temsilen kırmızı ise; “Türkiye Cumhuriyeti 100 yaşında” yazısında kullanılmıştır. Atatürk siyah leke kontrast etki oluşturacak şekilde illüstre edilmiştir.

Oran - Orantı: Pul 35 x 25 mm ebatındadır. Tasarımda görsel metin dikey ortalı; Atatürk, nominal değerlerin olduğu tipografik düzenleme ve seri metni sağ kenara bloklu yerleştirilerek pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: Pul tasarımında Nutuk’tan alınmış olan bir cümlede geçen Türkiye Cumhuriyeti’ne, 100 yaşında yazısı eklenmiştir. El yazısı formatında yazılan metine kontrast, Türkiye Cumhuriyeti ve 100 yaşında yazısı renk, harf büyüklüğü ve farklı font kullanılarak vurgu yapılmıştır. Sağ kenara yazılan seri metnin altına nominal değerlerin, basım yılının olduğu tipografik metin yerleştirilmiştir. Tasarımda tipografik unsurlar estetik, uygunluk, okunurluk ve okuturluk ilkeleri dikkate alınarak yerleştirilmiştir.

Görsel Hiyerarşi: İllüstre edilmiş fotoğraf ve farklı renk, punto ve fontlardan oluşmuş tipografik düzenlemeler görsel hiyerarşi oluşturarak tasarımdaki ritim sağlanmıştır.

5.5 1923'ten Bugüne, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.19 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; 1923'ten Bugüne, 2022

Kavram-Vurgu: 1923'ten 2023'e Türkiye Cumhuriyeti pul tasarımı tipografik düzenleme ile oluşturulmuş olup; 100 tipografisi farklı renkte ve dikey konumda zıtlık oluşturularak vurgulanmıştır.

Renk: “Türk rengi” olarak bilinen “turkuaz” Türkiye Cumhuriyeti tipografisinde “bayrağımızın, enerjinin ve gücün” rengi olan “kırmızı” 100 tipografisinde kullanılmıştır. Fon rengi olarak; aydınlığın rengi olan “sarı” kullanılarak tasarımda kontrast renk uyumu sağlanmıştır.

Oran - Orantı: Pul 25 x 35 mm ebatındadır. Tasarımda tipografik metin yatay ortalı yerleştirilerek pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: Tipografik unsurlar olan estetik, uygunluk, okunurluk ve okuturluk ilkeleri dikkate alınarak oluşturulan pul tasarımında; aynı yazı fontu farklı yön, renk, kalınlık kullanılarak tipografik düzenleme yapılmıştır. Nominal değerler ve diğer tipografiler serifsiz yazı karakterinde, tipografik tasarımın altına bloklanarak görsel bütünlük sağlanmıştır.

Görsel Hiyerarşi: Pulda vurgu kırmızı 100 tipografisinde yapılarak, diğer yazılar farklı renk, punto ve fontlardan oluşmuş tipografik düzenlemeler ile görsel hiyerarşi sağlanarak kompozisyon tamamlanmıştır.

5.6 Atatürk İlkeleri İle, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.20 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Atatürk İlkeleri İle, 2022

Kavram-Vurgu: Atatürk'ün ilkeleri, bağımsız Türkiye Cumhuriyeti devletinin egemenliğini, bağımsızlığını ve çağdaş Türkiye Cumhuriyeti devletinin temelini oluşturmaktadır. 100 tipografisi altı ilkeyi temsilen yıldızlardan ve çarktan oluşmaktadır. Tasarımda, 100 yıldır ilkelerinden ve daima üretmekten, gelişmekten ödün vermeyen Türkiye Cumhuriyeti sembolize edilmiştir. Yıldız, simge olarak parlaklığıyla bilinir. Etrafına yaydığı ışıkla evrene enerji verir. Aynı zamanda üstün başarının ve Türklüğün sembolü olarak bilinen yıldız, Türk bayrağında da hilalle birlikte kullanılmıştır.

Renk: Yıldızda; bayrak rengi olan kırmızı, 1 görselinde ve çarkta ise; gücün ve otoritesinin rengi olan siyah kullanılmıştır. Arka plan rengi, tasarımda kullanılan siyah ve kırmızıyı etkin kılmak için açık ton gri değerindedir.

Oran - Orantı: Pul 25 x 35 mm ebatındadır. Tasarımda tipografik metin yatay ortalı yerleştirilerek pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: Nominal değerler ve diğer tipografiler serifsiz yazı stilinde, tasarımın altına paralel gri tonda yazılarak görsel bütünlük sağlanmıştır.

Görsel Hiyerarşi: Hareketin orta kısmında olan pulda; illüstrasyon, tipografi ve renk unsurları ile görsel hiyerarşi tamamlanmıştır.

5.7 Türk Bayrağı, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.21 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Türk Bayrağı, 2022

Kavram-Vurgu: Formunu; adalet, hâkimiyet ve Türklüğü simgeleyen ay yıldızdan alan Türk Bayrağı; vatan uğruna ölen şehitlerin kanından kırmızı; temizliği saflığı temsil eden beyaz renklerden oluşmuştur. Türk bayrağı ve 100 rakamının birleşmesinden oluşan tasarımda; rengini şehitlerin kanından ve gece parlayan ay yıldızdan alan Türk bayrağı 100 yıldır Türkiye Cumhuriyeti gönderinde dalgalandığı ve dalgalanmaya devam edeceği betimlenmiştir.

Renk: Bayrağımızın rengi olan beyaz ve kırmızıdan oluşan tasarımda, arka plan, açık gri olup, tipografiler koyu gri renklerden oluşmuştur.

Oran - Orantı: Pul 25 x 35 mm ebatındadır. Tasarımda tipografik metin yatay ortalı yerleştirilerek pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: Türkiye Cumhuriyeti 100.Yıl pul serisi tasarımında, 100 tipografisi Türkiye Cumhuriyeti'nin bayrak görseliyle iç içe kullanılmıştır. 0 tipografisi ay yıldızın yönü aşağı bakacak şekilde tasvir edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti 100. Yıl pul serisi tipografisi, basım yılını simgeleyen 2023 yazısı ve nominal değerlerin olduğu tipografik blok; ay yıldızdan oluşan 100 görseline iki yana blok olacak şekilde düzenlenip yazıda bütünlük sağlanmıştır.

Görsel Hiyerarşi: Tasarımda hareketin orta yatay hizalı olduğu pulda görsel hiyerarşi, tipografi ve renk unsurlarının uyumu sağlanarak pulda bütünlük ve ritim sağlanmıştır.

5.8 Yaşasın Cumhuriyet, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.22 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Yaşasın Cumhuriyet, 2022

Kavram-Vurgu: En güçlü özellikleri vatansever, milliyetçi ve barışçıl olan Mustafa Kemal Atatürk milletiyle bütünleşmiş bir liderdir. 23 Nisan 1920 de TBMM'nin açılışında "Egemenlik kayıtsız, şartsız milletindir" diyerek cumhuriyetin en önemli adımını atmıştır. Cumhuriyetin ilanından bugüne yüz yıl geçmiş olmasına rağmen, hep aynı coşkuyla nesilden nesile aktarılan “yaşasın cumhuriyet!” sloganı milletin özgürlüğe, demokrasiye ve cumhuriyete inancını ve bağlılığını göstermektedir. Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğinde kurulan cumhuriyetin halka mal olmuş sloganı olarak bilinen “yaşasın cumhuriyet!” tipografisi Atatürk'le bütünleşik lekesel olarak tasarlanmıştır.

Renk: Lacivert renk; cumhuriyetin halkına adaletli, tarafsız ve güvenilir olduğunu, “yaşasın” tipografisindeki kırmızı renk ise yaşamın enerjisini vurgular. Tasarımda Atatürk portresi “cumhuriyet” tipografisi ile aynı renk kullanılmıştır.

Oran - Orantı: Pul 25 x 35 mm ebatındadır. Tasarımda tipografik metin yatay ortalı yerleştirilerek pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: Lekeseli bütünlüğün bozulduğu cumhuriyet yazısının üstüne yaşasın kelimesi aynı yazı stilinde yazılarak bütünlük sağlanmıştır. Görsel imgenin altına basım yılı, serisi ve nominal değer tipografisi farklı punto değerlerinde yazılmıştır.

Görsel Hiyerarşi: Puldaki genel konu olan yaşasın cumhuriyet teması; tipografi, illüstrasyon ve renk unsurları ile uyum sağlayarak görsel hiyerarşi tamamlanmıştır.

5.9 Özgürlük, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.23 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Özgürlük, 2022

Kavram-Vurgu: Özgürlük, kişinin kendi iradesiyle kısıtlanma ve zorlanma olmadan düşünme ve davranma eylemi olarak bilinir. Bireyin özgürlüğü toplumun özgürlüğünden doğar. Mustafa Kemal Atatürk ‘hürriyet ve istiklal benim

karakterimdir' sözünü sadece kendisi için değil, bulunduğu topluma da ithafen söylemiştir. Aldığı kararlar vatan, millet ve özgürlük için olmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi, 29 Ekim 1923'te cumhuriyeti ilan etti ve devletimizin adı Türkiye Cumhuriyeti oldu. Cumhuriyetin ilanı ile bir ulusun özgürlüğü ilan edilmiş olup, verilen tüm mücadeleler bağımsızlıkla sonuçlanmıştır.

Renk: "Türk rengi" olarak bilinen "turkuaz" özgürlük tipografisinde "enerjinin" rengi olan "kırmızı" 1923 tipografisinde kullanılmıştır. Pulun serisi, nominal değerler, yılı siyah renk kullanılmış olup; fon renginde açık gri kullanılarak tipografik tasarımda genel renk dengesi sağlanmıştır.

Oran - Orantı: Pul 35 x 25 mm ebatındadır. Tasarımda tipografik metin dikey ortalı yerleştirilerek pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: 1923'ten başlayan 100 yıllık özgürlük tipografisi iki yana blok şeklinde yazılmıştır. Tipografik unsurlar olan estetik, uygunluk, okunurluk ve okuturluk ilkeleri dikkate alınarak; aynı yazı fontu farklı renk ve kalınlık kullanılarak tipografik düzenleme tamamlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti 100.yıl pul serisi yazısı 5 yazısına sola hizalı dikey yazılmıştır.

Görsel Hiyerarşi: Tipografik pul tasarımında, farklı punto değerleri ve renklerinde, serifsiz yazı karakterleri kullanılmış ve görsel uyum sağlanarak hiyerarşi oluşturulmuştur.

5.10 Sonsuza Dek, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.24 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Sonsuza Dek, 2022

Kavram-Vurgu: Çizgi, noktanın bir doğrultudaki uzantısıdır, başka bir tabirle noktalar bütünüdür. Çizgi; sınır belirleyicisi olup gittiği yöne ve kıvrımlarına göre hareketi, durgunluğu, derinliği ve dinamizmi temsil eder.

Renk: Enerjiyi simgeleyen kırmızı renkle yazılan 100 yazısında çizgisel form kullanılarak cumhuriyetin hiç durmadan sonsuza kadar süreceği betimlenmiştir. Pulda; dinginliği, huzuru, güveni ve sonsuzluğu temsil eden açık ton mavi, arka plan rengi olarak kullanılarak dikkat tipografik tasarımda toplanmıştır. 100 tipografisi dışındaki diğer tipografiler siyah renk ve gri renk tonları kullanılarak kırmızı rengin ön plana çıkması ve genel renk dengesi sağlanmıştır.

Oran - Orantı: Pul 35 x 25 mm ebatındadır. Tasarımda tipografik metin dikey ortalı yerleştirilerek pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: 100 tipografisi, çizgisel formda tasarlanmıştır. 2023 yazısı 1 rakamının içine, Türkiye Cumhuriyeti yazısı ise 100 tipografisinin altına, iki yana blok oluşturacak şekilde yerleştirilmiştir. Nominal değerler ve Türkiye Cumhuriyeti 100.Yıl pul serisi yazısı pulun altına ortalı yazılmıştır.

Görsel Hiyerarşi: Görsel hiyerarşi, tipografi ve renk uyumu sağlanarak pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

5.11 Yıldız, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.25 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Yıldız, 2022

Kavram-Vurgu: Türkiye Cumhuriyeti için vazgeçilmez olan Atatürk ilkeleri; cumhuriyetçilik, milliyetçilik, inkılâpçılık, devletçilik, halkçılık ve laiklik; siyasal, kültürel, ekonomik yönden gelişimi, güçlenmeyi ve sonsuza kadar bağımsız yaşamayı hedef almıştır. Atatürk ilkeleri, küllerinden doğan bir ülkenin parlayan yıldızları olmuşlardır. Her geçen zamanda daha da güçlenmiş, kabullenilmiş ve sonsuza kadar varlığını sürdüreceğine inanılmıştır. Güneş gibidir Atatürk ilkeleri; Türk ulusunu demokrasiye, çağdaş uygarlık seviyesine taşıyarak aydınlığın kapılarını açmıştır. Sağ üst köşede turuncu renkte çizilen güneş, ileri simgesi olan ok şeklinde tasvir edilmiştir. Yön kavramı olarak bilenen ok, tasarımda sağ üst köşede kullanılarak yukarıya yükselişi ifade etmiştir.

Renk: Gri tonlarında yazılmış olan Atatürk ilkeleri tasarımı ile yıldızdan güneşe doğru yükseliş vurgulanmıştır. Arka planda açık ton mavi tercih edilerek, sıcak renk olan kırmızı ve turuncuya zıtlık oluşturulmuştur.

Oran - Orantı: Pul 35 x 25 mm ebatındadır. Tasarımda tipografik metin dikey ortalı yerleştirilerek pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: Atatürk ilkeleri serifsiz yazı biçimiyle, aynı font, farklı punto değerlerinde küçükten büyüğe yazılarak tipografik düzenleme oluşturulmuştur. Nominal değerler olan tipografik düzenleme sağa blok, Türkiye Cumhuriyeti 100. Yıl pul serisi yazısı ise pulun altına sola dayalı yazılmıştır.

Görsel Hiyerarşi: Görsel simgeler, tipografi ve renk unsurları ile görsel hiyerarşi tamamlanmıştır.

5.12 İnkılap, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.26 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; İnkılap, 2022

Kavram-Vurgu: Akıl ve bilimin öncülüğünde olan cumhuriyet ilke ve inkılapları, savaştan çıkmış bir toplumu demokratik ilkeler ile bütünleştirmiş, kaynaştırmış ve barışçıl bir yaşam sağlamıştır. Bir ülkenin her yönden gelişiminin ancak eğitimle olacağını çok iyi bilen Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk, harf inkılabı ile çağdaş eğitim ve öğretimi Türk milletine armağan etmiştir. Pulda harf inkılabını temsil eden Atatürk'ün tahta başındaki görseli illüstre edilmiştir.

Renk: Arka planda kullanılan renk açık mavi ton seçilmiş olup, koyu mavi ton kullanılan görsel ve üstte ve altta bulunan açık ton gri mavi renk tipografik düzenlemeler ile tonsürton etkisi oluşturmaktadır. Tipografilerde, ay ve yıldızda kullanılan açık ton mavi okunurluk ve tasarımdaki koyu ton rengi hafifletmek için kullanılmıştır.

Oran - Orantı: Pul 25 x 35 mm ebatındadır. Tasarımda tipografi ve illüstrasyon yatay ortalı ve metin sol kenara hizalı yerleştirilerek pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: Tipografik unsurlar olan estetik, uygunluk, okunurluk ve okuturluk ilkeleri dikkate alınarak oluşturulan pul tasarımında; ilke ve inkılaplarının ışığında yazısı 100. Yıl yazısının üstüne iki yana blok yerleştirilmiştir. Nominal değerler sol alta yerleştirilmiş olup, 100. Yıl pul serisi yazısı ile alta hizalı yazılmıştır.

Görsel Hiyerarşi: İllüstrasyon, tipografi, renk uyumu sağlanarak görsel hiyerarşi tamamlanmıştır.

5.13 Işık, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.27 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Işık, 2022

Kavram-Vurgu: 29 Ekim 1923 yılında cumhuriyetin ilanı ile birlikte Türk toplumunun çağdaş uygarlık seviyesine gelmesi, gelişmesi ve ilerlemesi için Mustafa Kemal

Atatürk; aklın, bilimin ve çağın gereklerine göre gelişebilen ve yenilenebilen ilke ve inkılapları hedef edinmiştir. Atatürk ilke ve inkılapları 100 yıldır Türk milletinin ışığı olmuştur. Tipografik düzenlemeyle yapılmış olan pul tasarımında, 100 yazısı Atatürk portresi ile, yıl yazısı ise Türk bayrağı fotoğrafı ile dijital kolaj yöntemi kullanılarak tasarlanmıştır.

Renk: Dijital kolajla yöntemiyle yazılan 100 yıl yazısında, Atatürk'ün portre rengi ve bayrağımızın rengi olan kırmızı ve beyazdan oluşmaktadır. Tipografik görselleri ön planda tutmak için arka plan rengi açık mavi ton değerindedir. Nominal değerler ve üstte yazılmış olan başlık koyu gri renkte yazılmıştır.

Oran - Orantı: Pul 25 x 35 mm ebatındadır. Tasarımda tipografik düzenleme yatay ortalı yerleştirilerek pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: İlke ve inkılaplarının ışığında yazısı, 100. Yıl yazısının üstüne iki yana blok yerleştirilmiştir. Nominal değerler ve seri yazısı 100. Yıl yazısının altına iki yana bloklu yazılmıştır. Tipografik unsurlar olan estetik, uygunluk, okunurluk ve okuturluk ilkeleri dikkate alınarak oluşturulan pul tasarımında kompozisyon tamamlanmıştır.

Görsel Hiyerarşi: Tipografik pul tasarımında, farklı punto değerleri ve renklerinde, serifsiz font kullanılmış ve görsel uyum sağlanarak hiyerarşi oluşturulmuştur.

5.14 Birlik-Berberlik, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.28 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Birlik-Berberlik, 2022

Kavram-Vurgu: Halkına bağımsızlığı veren cumhuriyet yönetimi Türk milleti için parlayan bir yıldızdır. Cumhuriyet 100 yıldır yıldızımızdır tipografik pul tasarımında, iç içe geçmiş ay yıldız birlik beraberlik içinde yaşamı simgelemektedir.

Renk: Bayrağımızın rengi olan beyaz ve kırmızıdan oluşan tasarımda, yıldızımız yazısı gecenin rengi olan lacivert renginden oluşmuştur.

Oran - Orantı: Pul 25 x 35 mm ebatındadır. Tasarımda tipografik düzenleme yatay ortalı yerleştirilerek pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: “Cumhuriyet 100 yıldır yıldızımızdır” yazısında serifsiz font kullanılmış olup, iki kenara blok yazılmıştır. 100 yazısının 0 yazıları Türk bayrağının ay ve yıldızının yönleri aşağıya bakacak şekilde tasvir edilmiştir. Nominal değerler ve seri yazısı sağ kenara yazılmış olup, seri yazısı cumhuriyet yazısına üstten hizalıdır.

Görsel Hiyerarşi: Tipografik pul tasarımında; simge, yazılar, renkler ve espas dengeleri uyum sağlayarak hiyerarşi oluşturulmuştur.

5.15 Güç, 2022 Pul Tasarımı Önerisi

Görsel 5.29 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Güç, 2022

Kavram-Vurgu: Türk bayrağında bulunan beş köşeli yıldızın insanı temsil etmekte olduğu bilinmektedir. Hilal ise; gök tanrı inancını ve ayı temsil eder. Ay ve yıldızın bir arada kullanımını tek bir millet olma ve kucaklaşmanın sembolüdür. Cumhuriyet; barış, sevgi, saygı ve kardeşçe yaşamın mimarıdır.

Renk: Kırmızı ve beyazın hakim olduğu tasarımda “yıldızımızdır” yazısı parlayan yıldızı temsilen sarı renk kullanılmıştır. Nominal değerler ve seri yazısında siyah renk seçilmiştir.

Oran - Orantı: Pul 25 x 35 mm ebatındadır. Tasarımda tipografik düzenleme yatay ortalı yerleştirilerek pulda kompozisyon tamamlanmıştır.

Yazı - Düzenleme: “Cumhuriyet 100 yıldır yıldızımızdır” yazısında serifsiz font kullanılmış olup, iki kenara blok yazılmıştır. 100 yazısının 0 yazıları Türk bayrağının ay ve yıldızının yönleri aşağıya bakacak şekilde tasvir edilmiştir. Nominal değerler yazısı üstten 100 yazısına hizalı, seri yazısı ise nominal değerlerin altına dikey yazılmıştır.

Görsel Hiyerarşi: Tipografik pul tasarımında; simge, yazılar, renkler ve espas dengeleri uyum sağlayarak hiyerarşi oluşturulmuştur.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Grafik tasarım ürünleri, iletilmek istenen mesajı görsel yolla ileten, hedef kitleye görecelik iletişim kurduran, alıcı ile iletilen arasında köprü oluşturan tasarım ürünleri olarak nitelendirilebiliriz. Bu tasarım ürünlerinden biri olan pul, önemli bir basılı yayın ürünü olup uluslararası iletişimi sağlar ve var olduğu kültürü evrenselleştirir.

Devletlerin posta idarelerince belirlenen pul tasarım konuları tasarımcı tarafından ülkenin kültürüne, konu içeriğine uygun olarak sınırlandırılmış boyutta; görsel hiyerarşi sağlanarak, yüksek okunurlukta tasarlanmalıdır. Tipografik pul tasarımlarında; renk, biçim-şekil, yazının kullanımı, illüstrasyon, fotoğraf gibi öğeler kendi içinde dengeli olarak kullanılmalıdır. Boyutu küçük olan pullar tasarlanırken; görsel unsurları karmaşadan uzak, yalın, estetik ve sanatsal bakış açısına dikkat ederek evrensel bir dil oluşturulması hedeflenmelidir.

Tipografik pulların ele alındığı bu çalışmada, yıllar içinde tasarlanmış pullar tipografi ve tasarım ilkeleri açısından değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda fotoğraf, renk, illüstrasyon, yazı, biçim-şekil gibi tasarım unsurları tipografi ile birlikte tasarım ilkelerine dikkat edilerek çalışılmıştır. Tasarım yaparken en önemli noktalardan bir tanesi görsel hiyerarşinin doğru kullanılmasıdır. İletilmek istenen mesaj; kafa karıştırmadan, en sade şekilde parçaları bir araya getirerek vurgulanmalıdır. Rengin; tasarımda ayırt edici, vurgulayıcı ve dikkat çekme özelliği vardır. Renk seçiminde hedef kitle, kültür ve ülke önemlidir ve evrensel boyutta amacına uygun kullanılması gerekmektedir.

2023 yılında 100. Yılı kutlanılacak olan cumhuriyet, bu tezin uygulama aşamasında ele alınmıştır. Tipografik olarak tasarlanan pullarda cumhuriyetin kazandırdığı özgürlük, bağımsızlık, bayrak, ilkeler, güç ve barış görsel olarak sembolize edilmiştir. Tasarımlarda cumhuriyetin 100. Yılı vurgulanırken, tasarım ilkelerine bağlı kalarak görsel hiyerarşi oluşturularak okunurluk sağlanmıştır. Renk seçiminde Türk bayrağının renkleri olan kırmızı-beyaz ağırlıklı kullanılmakla birlikte; güvenin rengi olan mavi ve lacivert, aydınlığın, güneşin ve enerjinin rengi olan turuncu, kırmızı ve ayrıca Türk rengi olarak bilinen turkuaz rengi tercih edilmiştir. Ağırlıklı sonsuzluğun rengi olan mavi

kullanılmıştır. Tasarımlarda boyut sabit tutularak; dikeyde ve yatayda 35x25 mm olarak çalışılmıştır.

Bu tez çalışmasında, sözel mesajlar tipografik elemanlar kullanılarak izleyiciye ulaştırılmıştır. Tasarımlarda harf, rakam, kelime, noktalama işaretleri ve metinler; renk, büyüklük, illüstrasyon, yazı karakterleri, denge, kontrast etki, bütünlük ve hiyerarşi dikkate alınarak bir araya getirilmiştir.

Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk, “Türk Milletinin karakterine ve adetlerine en uygun yönetim şekli cumhuriyettir” diyerek ilan ettiği cumhuriyetin 2023 yılında 100. yaşı kutlanacaktır. Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze her 10. Yıl ve bazı 5. Yıllarda anma pulları basılmıştır. Bu çalışma ise cumhuriyetin 100. Yıl dönümü anma pul serisinden oluşan tipografik tasarım önerileri sunmayı amaçlamaktadır. Görsel ve tipografiyle anlam ve duyguyu aktaran pul tasarımları evrensel boyutta amacına uygun tasarlanmıştır.

Tasarımlar kavram-vurgu, renk, oran-orantı, yazı-düzenleme, görsel hiyerarşi açısından değerlendirilmiştir. Tasarımların hemen hemen hepsinde serifsiz font kullanılmıştır.

Çalışmada öneri olarak; görsel kültürün bir parçası olan pulun yaygınlaşması için farklı konuları ele alan pul tasarımları yapılabilir. Yıl dönümü pul tasarımları lise ve üniversitelerin güzel sanatlar bölümlerinde yarışmalar yapılarak farkındalık oluşturulabilir. Görsel sanatlar müfredat programında pul tasarımı yer alabilir. Aynı zamanda cumhuriyet yıl dönümleri için grafik tasarımın diğer çeşitli uygulamaları değerlendirilerek tasarımlar yapılabilir. Ayrıca; 100. Yıl pul tasarım önerileri posta idaresine cumhuriyetin 100. Yılından önce sunularak değerlendirilebilir.

KAYNAKLAR

- Akoba, M. M. (1963). *Türkiye’de pul ve pulculuk*. Ceylan Yayınları Matbaası.
- Artan, H. I. & Uçar, F. (2019). Kaligrafi ve tipografinin afiş sanatına yansımaları, *Akademik Sanat*, 3(6), 10-27.
- Aycil, S. (2021). Posta pulu üretim teknolojileri ve sıra dışı pul tasarımları, *Gaziantep University Journal Of Social Sciences*, 20 (2), 711-731. <https://doi.org/10.21547/jss.866630>
- Becer, E. (2008). *İletişim ve grafik tasarım*. Dost Kitabevi.
- Becer, E. (2020). *Modern sanat ve yeni tipografi*. Dost Kitabevi.
- Bezaz, Y. G. (2021, Eylül 18). Haberleşme ve tarihçesi. Erişim adresi: <http://www.haberis.org.tr/uploads/files/kitaplar/pttkitap.pdf/>
- Çetinoğlu, N. (2003). Cumhuriyet kavramı ve Atatürk’ün cumhuriyet anlayışı. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 19 (56), 803-813.
- Düzenli, Ş. (1998). *İletişim aracı olarak pulun önemi, cumhuriyet dönemi, cumhuriyet konulu posta pullarının incelenmesi, ve cumhuriyetin 75. yıl dönümü anma serisi pul tasarım önerileri*, (Tez No. 71612) [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, Tez Merkezi.
- Düzenli, Ş. & Kavuran T. (2004). Görsel iletişim aracı olan pulun tarihi gelişimi ve grafik ürün olarak önemi, *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28 (2), 187-204.
- Güner T. (1975). *Bütün yönleriyle pulculuk*, Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Keleşoğlu, B. (2008). *Grafik tasarımda tipografinin sesi, sesin tipografisi* (Tez No. 2209029) [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, Tez Merkezi.
- Öztuna, H. Y. (2007). *Görsel iletişimde temel tasarım*, Güzel Sanatlar Matbaası.
- Sarikavak, N. K. (2013). *Çağdaş tipografinin temelleri*, Seçkin Yayınları.
- Tarlakazan, B. E. (2017). Sanatçı ve tablolar konulu cumhuriyet dönemi Türk posta pulları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (50), 340-354.

- Tarlakazan, B. E. (2011). *Grafik tasarım eğitiminde yaratıcı tipografi uygulamalarının öğrencilerin ürünlerine etkisi*, (Tez No. 298417) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, Tez Merkezi.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2011). Yazı düzenlemeleri. Erişim adresi: http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Yaz%C4%B1%20D%C3%BCzenlemeleri.pdf/
- Teker, U. (2002). *Grafik tasarım ve reklam*, Dokuz Eylül Yayınları.
- Twemlow, A. (2009). *Grafik tasarım ne içindir?* Yem Yayınları.
- Uçar, T. F. (2019). *Grafik iletişim ve grafik tasarım*, İnkılap Yayınları.
- Yücebaş, Ç. (2006). *Grafik tasarımda görsel bütünlük oluşturmada tipografi ile görseller arasındaki ilişki ve sanat eğitimindeki yeri* (Tez No. 206030) [Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, Tez Merkezi.

GÖRSELLER KAYNAKÇA

- URL-1. 20 Eylül 2021 tarihinde <https://ahmetustanindefteri.blogspot.com/2015/01/Cave-Art-Lascaux-Magarasi.html> sayfasından erişilmiştir.
- URL-2. 24 Eylül 2021 tarihinde https://colnect.com/tr/stamps/list/country/224-Birle%C5%9Fik_Krall%C4%B1k/year/1840 sayfasından erişilmiştir.
- URL-3. 27 Ekim 2021 tarihinde <https://colnect.com/tr/stamps/list/country/30-Brezilya/year/1843> sayfasından erişilmiştir.
- URL-4. 12 Kasım 2021 https://www.wikiwand.com/tr/T%C3%BCrkiye%27nin_posta_tarihi_ve_posta_pullar%C4%B1 sayfasından erişilmiştir.
- URL-5. 20 Aralık 2021 https://colnect.com/tr/stamps/stamp/937061-Mustafa_Kemal_and_Sovereignty_Declaration_of_1920-Centenary_of_Proclamation_of_National_Sovereignty_2020-T%C3%BCrkiye sayfasından erişilmiştir.
- URL-6. 20 Aralık 2021 https://colnect.com/tr/stamps/stamp/928043-Mustafa_Kemal_Ataturk-Centenary_of_Mustafa_Kemals_Arrival_in_Ankara_2019-T%C3%BCrkiye sayfasından erişilmiştir.
- URL-7. 20 Aralık 2021 https://colnect.com/tr/stamps/stamp/202848-Souvenir_Sheet_Kemal_Ataturk-50_Death_Anniversary_of_Kemal_Ataturk-T%C3%BCrkiye sayfasından erişilmiştir.
- URL-8. 25 Aralık 2021 <https://www.efemeraturk.com/filateli-terimleri> sayfasından erişilmiştir.
- URL-9. 20 Aralık 2021 <http://aniloncu.com/eror/> sayfasından erişilmiştir.
- URL-10. 08 Ocak 2022 https://colnect.com/en/stamps/stamp/739356-Sentenant_Strip_Of_5-400th_Death_Anniv_of_William_Shakespeare_1582-1616-United_Kingdom_of_Great_Britain_Northern_Ireland sayfasından erişilmiştir.

- URL-11. 15 Ocak 2022 https://colnect.com/en/stamps/stamp/94140-Americas_Libraries-Americas_Libraries_Issue-United_States_of_America sayfasından erişilmiştir.
- URL-12. 18 Ocak 2022 https://colnect.com/en/stamps/stamp/987879-International_Literacy_Day-International_Literacy_Day_2020-Finland sayfasından erişilmiştir.
- URL-13. 10 Şubat 2022 https://colnect.com/tr/stamps/stamp/988934-Environment_Protection_is_Health_Protection-Almanya sayfasından erişilmiştir.
- URL-14. 16 Şubat 2022 https://colnect.com/tr/stamps/stamp/590560-Writing-Greatest_Inventions_of_Mankind-K%C4%B1rg%C4%B1zistan sayfasından erişilmiştir.
- URL-15. 21 Şubat 2022 https://colnect.com/tr/stamps/list/country/161-Norve%C3%A7/series/19146-Figures_in_colour sayfasından erişilmiştir.
- URL-16. 15 Şubat 2022 https://colnect.com/tr/stamps/stamp/23618-First_Class_Mail-First_Class_Mail-%C4%B0svi%C3%A7re sayfasından erişilmiştir.
- URL-17. 12 Mart 2022 https://colnect.com/tr/stamps/stamp/883105-50th_Anniversary_of_the_Woodstock_Music_Festival-ABD sayfasından erişilmiştir.
- URL-18. 10 Şubat 2021 https://colnect.com/tr/stamps/stamp/125259-50_years_Republic-50th_Anniversary_of_Republic-T%C3%BCrkiye sayfasından erişilmiştir.
- URL-19. 10 Şubat 2022 https://colnect.com/tr/stamps/list/country/172-Polonya/series/300645-100_years_of_Polish_Avant-garde_Typography sayfasından erişilmiştir.
- URL-20. 20 Şubat 2022 https://colnect.com/tr/stamps/stamp/812814-75th_Anniversary_of_the_Martyrs_of_Lubeck-Almanya sayfasından erişilmiştir.
- URL-21. 22 Şubat 2022 https://colnect.com/en/stamps/stamp/125246-Lausanne_peace-50_years_Lausanne_peace_treaty_1v-Turkey sayfasından erişilmiştir.

- URL-22. 10 Şubat 2022 https://colnect.com/tr/stamps/list/country/199-%C4%B0spanya/series/271719-12_Months_12_Stamps sayfasından erişilmiştir.
- URL-23. 26 Şubat 2022 https://colnect.com/en/stamps/stamp/125489-National_assembly-National_assembly_1v-Turkey
- URL-24. 10 Şubat 2022 https://colnect.com/tr/stamps/list/country/217-T%25C3%25BCrkiye_Turkey/year/1933/page/3
- URL-25. 10 Mayıs 2022 <https://www.pulko.com/urun/cumhuriyetin-15-yildonumu-29-ekim1938-turkiye-cumhuriyeti-pul-koleksiyonu>
- URL-26. 10 Mayıs 2022 <https://www.pulko.com/urun/cumhuriyetin-20-yildonumu-29-ekim-1943-turkiye-cumhuriyeti-pul-koleksiyonu>
- URL-27. 10 Mayıs 2022 <https://www.pulko.com/urun/cumhuriyetin-25-yili-29-ekim-1948-turkiye-cumhuriyeti-pul-koleksiyonu>
- URL-28. 10 Mayıs 2022 <https://www.pulko.com/urun/cumhuriyetin-otuzuncu-yildonumu-29-ekim-1953-turkiye-cumhuriyeti-pul-koleksiyonu>
- URL-29. 10 Mayıs 2022 <https://www.pulko.com/urun/cumhuriyetin-35-yildonumu-29-ekim-1958-turkiye-cumhuriyeti-pul-koleksiyonu>
- URL-30. 10 Mayıs 2022 <https://www.pulko.com/urun/cumhuriyetin-40-yili-29-ekim-1963-turkiye-cumhuriyeti-pul-koleksiyonu>
- URL-31. 10 Mayıs 2022 <https://www.pulko.com/urun/cumhuriyetin-kurulusunun-50-yili-29-ekim-1973-turkiye-cumhuriyeti-pul-koleksiyonu>
- URL-32. 10 Mayıs 2022 <https://www.pulko.com/urun/cumhuriyetin-60-yili-29-ekim-1983-turkiye-cumhuriyeti-pul-koleksiyonu>
- URL-33. 25 Mayıs 2022 <https://www.pulko.com/urun/cumhuriyetin-70-yili-29-ekim-1993-turkiye-cumhuriyeti-pul-koleksiyonu>
- URL-34. 17 Mayıs 2022 <https://www.pulko.com/urun/cumhuriyetin-75-kurulus-yildonumu-29-ekim-1998-turkiye-cumhuriyeti-pul-koleksiyonu>
- URL-35. 22 Mayıs 2022 https://colnect.com/tr/stamps/list/country/217-T%25C3%25BCrkiye_Turkey/year/2003/page/3
- URL-36. 10 Mayıs 2022 https://colnect.com/tr/stamps/list/country/217-T%25C3%25BCrkiye_Turkey/year/2008/page/8
- URL-37. 11 Mayıs 2022 https://colnect.com/tr/stamps/list/country/217-T%25C3%25BCrkiye_Turkey/year/2013/page/8

EKLER

Ek A

Görsel Ek A.1 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Barış, 2022

Görsel Ek A.2 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Başak, 2022

Görsel Ek A.3 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Çark-Güneş, 2022

Görsel Ek A.4 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Nutuk, 2022

Görsel Ek A.5 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; 1923'ten Bugüne, 2022

Görsel Ek A.6 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Atatürk İlkeleri ile, 2022

Görsel A.7 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Türk Bayrağı, 2022

Görsel Ek A.8 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Yaşasın Cumhuriyet, 2022

Görsel Ek A.9 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Özgürlük, 2022

Görsel Ek A.10 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Sonsuza Dek, 2022

Görsel Ek A.11 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Yıldız, 2022

Görsel Ek A.12 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; İnkılap, 2022

Görsel Ek A.13 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Işık, 2022

Görsel Ek A.14 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Birlik-Berberlik, 2022

Görsel Ek A.15 Betül Akyol, Cumhuriyet 100 yaşında; Güç, 2022